

nové mesto

**Františkova
ekonomika:
vzniká globálne
hnutie ekonómov
a podnikateľov**

Tvorte s nami dialóg aj v roku 2021

Podpora našich čitateľov znamená investíciu do Nového mesta zajtraška a nasledujúcich rokov. Vďaka vám môžeme posilňovať tvorbu a kvalitu obsahu, pridávať rubriky, vydávať kvalitný časopis a udržať náš web nm.sk otvorený pre všetkých.

malý balík

5 €

mesačne*

časopis na celý rok

+

30 % zľava na knihu podľa vášho výberu

*5 € mesačne alebo
60 € jednorazovo

stredný balík

10 €

mesačne*

časopis na celý rok

+

knížná novinka 2021 zadarmo

*10 € mesačne alebo
120 € jednorazovo

veľký balík

20 €

a viac mesačne*

časopis na celý rok

+

knížná novinka 2021 zadarmo

+

darček **in vivo**

*20 € mesačne alebo
240 € jednorazovo

Vyberte si z našich balíčkov na www.nm.sk/podpora.

Máte záujem iba o časopis?

Jeho tlač a distribúcia je aktuálne udržateľná pri minimálnej podpore 2 € mesačne alebo 24 € ročne. Príspevok môžete uhradiť poukázaním platby na č. ú. **SK 35 1100 0000 0029 4906 1968** alebo môžete využiť šekovú poukážku, ktorá je vložená v tomto časopise.

Myslieť ponad krízu

Cyril Dunaj

Čo znamená kríza vo všeobecnosti a prečo je príležitosťou na zmenu? Termín etymologicky pochádza z gréckeho slova *krisis* a poukazuje na moment analýzy, úsudku a rozhodnutia sa medzi rôznymi možnosťami. *Krisis* je teda moment rozlišovania a rozhodovania sa na pozadí niečoho, čo nie je jasné, čo je zahmlené. Ide o situáciu, v ktorej nie sme si istí, čo je správne a čo nie. V kríze človek stráca rovnováhu, istoty sa rúcajú, objavuje sa strach. Aj keď krízy často nezávisia od nás, to, ako dopadnú, však od nás závisí.

Vírus si takmer všetko podriadil a zastavil. Zrazu si uvedomujeme, že potrebujeme politiku a politikov schopných prijímať rýchle a adekvátne riešenia. Že v danej situácii to nie je ekonomika, ktorá diktuje politiku, ale zdravie.

V týchto časoch je na politickej úrovni potrebné viac spájať a viesť dialóg, ako rozdeľovať. Využívanie danej situácie na zvýšenie politického kreditu a zneužívanie krízy je smutné a tragické. Aj to opäť poukazuje na to, že na slovenskej politickej scéne chýba kultúra, skutočný dialóg a schopnosť spojiť sa pre spoločné dobro. Isté je, že štát musí prijímať opatrenia, aby ochránil zdravie svojich občanov. Iste, niektoré sú možno lepšie ako iné, no horšie by bolo byť nečinným. V každom prípade rozhodovanie medzi zdravím osôb a peniazmi, respektíve ekonomikou, je nebezpečný výber a falošná dualita, lebo v nej chýba integrálny pohľad na osobu, spoločnosť, súčasnosť a budúcnosť. Teda okrem iného na zdravotný systém a jeho udržateľnosť, ekonomické následky ako strata práce, príj-

mu, ako aj na psychologické následky pre každého, vzdelávanie a duchovný rozmer...

Iste, neumiera sa len na koronavírus, ale to nám nedáva právo zľahčovať tento aspekt. Potrebné je okrem iného si uvedomiť, že spoločné zdravie je spoločným dobrom, že práca a škola nie sú alternatívami, že rast ekonomiky nie je nadovšetko. Preto v danej situácii politici potrebujú mať komplexnú víziu človeka a spoločnosti a viesť dialóg nielen s odborníkmi na medicínu, ale aj na ďalšie, už spomínané oblasti. Potrebujeme dlhodobý plán, lebo bolo by naivné myslieť si, že vírus o pár dní zmizne, alebo že o mesiac sa všetko vráti do starých koľají. A my všetci sa budeme musieť naučiť na určitý čas s ním žiť.

Ako vraví pápež František, a v tom má hlbokú pravdu, z pandémie vyjdeme lepšie, alebo horšie. Táto globálna kríza je príležitosťou premyslieť a následne nastaviť naše spolunažívanie v perspektíve solidárnosti. Ak to nespravíme, premrháme možnosť otočiť toto negatívne obdobie na niečo pozitívne. Ak nás ani toto obdobie nezmení, čo potom áno?

Táto kríza nám ukazuje, že vírus môžeme poraziť jedine spoločne. Že politika je potrebná a mala by byť orientovaná na spoločné dobro. Že demokratická spoločnosť nemôže stáť len na individuálnosti a individuálnych právach. Že v dnešnej dobe nie je možné sa ako krajina uzatvoriť a izolovať sa. Jednoduchšie je totiž bojovať proti nepriateľovi, ktorého sme identifikovali, ako proti samému sebe.

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktorka Zuzana Hanusová **Vedúca vydania časopisu** Mária Valigová **Redakčná rada** Tomáš Angelovič, Ignác Brosch, Sylvia Hamadejová, Christian Heitmann, Tomáš Lencz, Veronika Sýkorová

Technická redaktorka Ľubica Hrmová **Jazyková redaktorka** Mária Majemíková **Preklady a redakčná spolupráca** Štefan Kmeť, Katarína Jančíšinová, Jozefína Brezovská

Grafická úprava a sadzba Zuzana a Jozef Turlíkovci

Foto na obálke Economy of Francesco **Tlač** VMV Prešov

január – február 2021. Dvojmesačník, 30. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 16. december 2020

Martina Baumann

Pápež František: Bez zmeny životného štýlu, modelov výroby a zavedených štruktúr nezmeníme nič

Online stretnutie z Assisi, ktoré inicioval pápež František, naplnilo mladým ekonómom a podnikateľom všetko, čo sľubovalo. Aj keď pôvodná myšlienka – stretnúť sa osobne v Assisi a nájsť inšpiráciu po stopách sv. Františka – nevyšla úplne podľa predstáv a bolo potrebné zmeniť formu podujatia, online akcia priniesla veľa podnetných myšlienok, príbehov, skúseností.

Virtuálne stretnutie v Assisi aj sám pápež nepovažuje za konečný bod, ale skôr za začiatok nejakého procesu, ktorý sa od nás požaduje – spoločne podniknúť kroky k tomu, aby sa situácia (nielen) v podnikaní zlepšila.

Nie je vôbec prijateľné, aby v ekonomike boli privilegované subjekty či jednotlivci.

Ekonomika, zodpovednosť, klíma, život v spoločenstve a súčasná situácia vzhľadom na pandémiu – to všetko boli témy Františkovej ekonomiky (Economy of Francesco – EoF) počas troch dní.

Popoludňajšie prenosy boli vysielané v niekoľkých jazykoch, pričom nechýbali živé vstupy rôznych odborníkov, aktérov a lídrov a, samozrejme, aj samotného pápeža Františka. Organizátori umožnili ľuďom za obrazovkami, aby sa mohli zapojiť do tejto akcie a vyjadriť svoje myšlienky, názory a pocity pod videami prostredníctvom diskusie. Priamo ich na to vyzývali aj rečníci.

Daniel Cabrini napísal pod video: „Ďakujem pápežovi Františkovi za tento úžasný projekt. To je to, čo ľudstvo potrebuje! Počnúc od mladých ľudí, ktorí budujú budúcnosť všetkých. Materiálne, duchovné a duševné riešenia pre svet.“

Medzi blokmi nechýbal hudobný program. Františkova ekonomika totiž inšpiruje aj umelcov po celom svete – ekonomika a umenie boli vždy prepojené pro-

stredníctvom ľudskej kreativity a slobody. V úvode programu počas prvého dňa odzneli zo začiatku myšlienky a výzvy na to, ako nájsť novú energiu zo svätých miest a zmeniť svet. Prečo sú mestá tým správnym miestom, ako počúvať svoje srdce a ako môžu mladí ľudia zmeniť súčasný ekonomický systém.

„Dnes sme tu preto, aby sme prijali zmeny,“ povedala počas svojej reči Francesca Di Maolo, ktorá je prezidentkou inštitútu Istituto Serafico di Assisi. Vyzdvihla súčasne veľký problém pandémie a hovorila o tom, v akej ťažkej dobe a ťažkom systéme žijeme.

Stefano Zamagni, ktorý je prezidentom Pápežskej akadémie sociálnych vied (The Pontifical Academy of Social Sciences), hovoril aj o systéme finančných účtov, podľa neho nie je problém mať profit, ale to, čo na konci dňa z neho zostane. „Riadenie potrebuje kompletnú reformu. Nie je vôbec prijateľné, aby v ekonomike boli privilegované subjekty či jednotlivci. Vízia možností závisí od každej nádeje,“ povedal Zamagni.

Kaplnka sv. Františka v Assisi

Pápež vyzval na zodpovednosť

Pápež František vyjadril vďaka a spokojnosť s tým, že mladí ľudia prejavili záujem o toto podujatie. „Ďakujeme, že ste tu aj za všetku prácu, ktorú ste odvedli, za nasadenie počas týchto mesiacov, a to aj napriek zmenám v programe. Nenechali ste sa však odradiť, práve naopak,“ povedal pápež František vo svojom videopríhovore. Zároveň vyzval mladých, aby začali postupne s malými aktivitami, procesmi, aby ich história nerozdrvila.

Okrem iného však Svätý Otec vníma aj situáciu okolo pandémie a zároveň upozorňuje na dôležitú úlohu zodpovedného prístupu a povedomia ľudí.

„Závažnosť súčasnej situácie, ktorú pandémia COVID-19 ešte viac zvýraznila, vyžaduje zodpovedné stanovisko všetkých sociálnych aktérov, a teda všetkých, ktorí sú v popredí. Dôsledky našich krokov a rozhodnutí sa vás osobne dotknú. V dôsledku toho nemôžete zostať mimo centier, ktoré formujú nielen vašu budúcnosť, ale som presvedčený, že aj vašu prítomnosť. Nemôžete chýbať na miestach, kde sa tvorí súčasnosť a budúcnosť,“ povedal pápež František, ktorý zároveň vyzval mladých, aby nerozdeľovali spoloč-

nosť na my a vy – tí druhí a nemysleli za nich, ale spoločne s nimi.

„Pamätajte na odkaz osvietenstva, osvietených elít. Všetko pre ľudí, nič pre ľudí. A to nie je správne. Nemyslime za nich, myslime s nimi. A od nich sa učme rozvíjať ekonomické modely, ktoré budú prospešné pre všetkých,“ vyzval Svätý Otec vo svojom odkaze.

Svätý Otec hovoril o zmenách. „Potrebujeme zmenu, chceme zmenu a hľadáme zmenu. Problém však nastane vtedy, keď si uvedomíme, že nám chýbajú adekvátne a inkluzívne odpovede na mnohé naše súčasné problémy. V našich analýzach skutočne zažívame určitú fragmentáciu, ktorá končí blokovaním všetkých možných riešení. V hĺbke duše nám chýba kultúra umožňujúca a podnecujúca otvorenosť voči rôznym víziám, vyznačujúcim sa určitým typom myslenia, typom politiky a výchovno-vzdelávacích programov, a chýba nám tiež spiritualita, ktorá sa nenechá pohltiť dominantnou logikou,“ povedal pápež. Ak sa má situácia zlepšiť, tak to podľa neho nepôjde bez zmeny životného štýlu, modelov výroby či zavedených štruktúr moci, ktoré dnes riadia spoločnosť. Bez týchto zmien podľa pápeža nedosiahneme

nič. Nakoniec nechýbalo poďakovanie aj od profesora Luigina Brunio, odborného riaditeľa organizačného tímu Františkovej ekonomiky. „Ďakujeme všetkým zamestnancom, s ktorými sme začali toto dobrodružstvo, za pomoc pápežovi Františkovi pri tomto sne,“ povedal Bruni.

Žiť dobre, v mieri a pokoji

„Myšlienka a realizácia prvého kroku Františkovej ekonomiky vyústila do vzniku globálneho hnutia mladých aktérov, odborníkov a podnikateľov v akejkoľvek socio-ekonomickom sfére, ktoré sa už nezastaví. EoF sa tak stáva platformou na nové sieťovanie, kde sme si všetci rovní a máme spoločný cieľ – žiť dobre, v mieri a pokoji na našej spoločnej planéte,“ hodnotí podujatie aj Mária Čalfová, koordinátorka projektu.

Pripomína tiež, že v skutočnosti sme len na začiatku. „Mám nádej, že tieto myšlienky pápeža a mladých aktérov, odborníkov či podnikateľov si nájdu svoje miesto aj na Slovensku a prinesú plody pre našu spoločnosť. Veď aj posledná veta EoF udalosti na obrazovkách prenosu bola: ‚Toto je len začiatok!‘“ uzatvára Čalfová.

Martina Baumann

Po 23 rokoch zatvorili obchod. Korona ich posilnila a dnes sa tešia na nové výzvy

Všetko robia spolu, podnikajú a radia sa medzi sebou, počúvajú. A to isté platí aj pri odpovediach na otázky, vzájomne si pozerú do očí. Nie zo strachu, čo povie jedna alebo druhá. Je to rešpekt a akási súdržnosť, že sú v tom spolu. Najtichším dojmom pôsobí Gabriela Kosečková, ktorá tvorí nádherné kúsky. Sestry to majú správne podelené. Kým Lucia Leutgöb by pokojne mohla byť hovorkyňou firmy a rieši všetko od marketingu až po manažment, tak je to Gabi, kto dáva hline dušu. Okrem sestier je vo firme Hana Ondrušová, ktorá začala pred 12 rokmi ako výpomoc v obchode, a štvrtou členkou tímu je Veronika Sodomková, ktorá začínala ako brigádnica.

Po 23 rokoch sa potrebovala firma pozrieť na procesy a organizáciu riadenia, a tak nasledovala reštrukturalizácia firmy. Snažili sa však zároveň zohľadniť potreby trhu. K týmto krokom pristúpili v In Vivo na jar minulého roku. Tento rok ich plány skrzila korona.

Začiatky In Vivo siahajú do roku 1993. Čo stojí za vašim príbehom?

Lucia: Náš otec doma stále vyrábal veci, aj z ničoho vedel vyrobiť umelecké dielo. Napríklad z rúry od toalety vyrobil krásne lampy. Odjakživa sme si všetko robili sami, šili sme si dokonca i topánky.

Gabi: Po strednej škole som sa vybrala do Talianska. Tam som prvý raz počula o Ekonomike spoločenstva a totálne ma to dostalo.

Čo konkrétne teraz?

Gabi: Tá myšlienka, že človek môže robiť veci, vyrábať a tvoriť niečo pekné a zároveň môže pomôcť

svojou prácou. Mňa oslovila myšlienka firmiem, ktoré fungovali na princípe – nielen žiť pre financie, ale robiť niečo viac. Teda to podnikanie a práca nie je už len o peniazoch. Má myšlienku toho, že viete zarobiť a podporiť aj iné veci.

Lucia: Mala som ešte rok do ukončenia vysokej školy, a tak sestra založila živnosť a začala vyrábať. Vtedy sme žili ešte v petržalskom paneláku, v byte u rodičov, v izbe sme mali maličkú pec. (smiech) Gabi si vyrobila kufor, do neho si zabalila výrobky a takto sa vybrala ráno predávať na Michalskú ulicu. Po skončení školy sme robili spolu šperky. Vtedy neexistovali také obchody ako teraz, absolútne neexistoval trh s úžitkovým umením, ktorý by bol dostupný obyčajným ľuďom. Uvedomili sme si, že máme talent. Gabi vie niečo vyrobiť, ja dokážem z toho vybrať čo najviac, vzájomne sme sa dopĺňali. Naša myšlienka preto bola, aby si takéto umenie dokázal kúpiť obyčajný človek.

Gabi: Bol to jednoducho nedostupný tovar, ktorý tu na Slovensku chýbal. Úžitkový dizajn tu pred 27 rokmi vôbec neexistoval.

Nebáli ste sa, že to ľudia nebudú chcieť? Predsa len v tom období boli Slováci viac konzervatívni.

Lucia: Ľudia nás od toho odhovárali. Mysleli si, že sa to neuživí. Nikto si vtedy nemyslel, že ľudia si kúpia takúto šálku a budú z nej piť každý deň kávu, že si kúpia úžitkový dizajn na bežné používanie. Keď ste si vtedy niečo kúpili, tak to bolo umenie a stálo to na policičke, nemeselo sa toho dotknúť, aby sa to nerozbilo.

Museli ste ľudí naučiť alebo viesť k tomu, aby si takéto veci kúpili a zároveň sa nebáli ich používať.

Lucia: Prišlo to samo... Na začiatku sme začali vyrábať domčeky

a bol to náš prvý hit. Náš prvý viačny trh nás presvedčil o tom, že o tie domčeky bol záujem, a videli sme, že za deň sa všetko predalo. S výrobou a predajom sme sa striedali, raz bola jedna doma a v izbe vyrábala, druhá z nás predávala a naopak.

A čo ten neporiadok v byte?

Gabi: Rodičia nás podporovali. Viete si však predstaviť tie koberce a všetko? Stáli jednoducho za nami napriek tomu neporiadku.

Lucia: V obývačke na stole sa vyrábala hlina, v druhej izbe sa páčila. Takže tí rodičia to s nami naozaj vydržali.

A ako ste sa od predaja na viačnych trhoch a na Michalskej posunuli k vlastnej predajni?

Lucia: V auguste 1997 sme si otvorili prvý obchod. Logo vymyslel náš brat, a tak vznikol náš názov, ktorý znamená „Zo života pre život“.

Vráťme sa ešte k Ekonomike spoločenstva. Čo to pre vás znamená?

Lucia: Keď sme začínali, tak Ekonomika spoločenstva bola v inom bode. V každom prípade je to predovšetkým o vzťahoch. A o dávaní, dávam niečo zo seba. Aj keď sa mi občas nechce rozprávať, ale idem a porozprávam sa s ľuďmi v predajni, alebo aj so svojimi zamestnancami, napriek únave. Na jednej strane si to vyžaduje veľa energie. Niekedy si poviem, že nevládzem. Na druhej strane boli ťažké momenty a človek videl, že sa to vráti naspäť. Práve počas korony sme mali možnosť to vidieť.

Koľko ľudí tvorí celkovo váš tím?

Lucia: Prvé motory sme boli my dve – sestra a ja. Bez tých ľudí, ktorí s nami v určitých fázach boli, by sme neboli tam, kde sme. Spoločne sme tvorili. Mali sme aj veľa študentov, brigádnikov, ľudí, ktorí nám po-

máhali s administratívou. Dnes, v dôsledku korony, sme zostali štyri.

Ako ste fungovali pred vypuknutím pandémie?

Veronika: Mali sme tím ľudí, ktorý zastrešoval predaj, výrobu, marketing, manažment. Okrem kamenej predajne sme fungovali aj cez e-shop. V momente, keď sa v prvej vlne zatvorili obchody, tak sme to začali brať veľmi vážne. V tom čase začínate riešiť ako prvé najväčšie náklady pre firmu a to sú nájomné a zamestnanci.

Tu je dôležité zmieniť sa práve o Ekonomike spoločnosti. Nebolo to teda o tom, že zoberieme mená ľudí, urobíme si zoznam a čo najviac ho zoškrtnáme. Ale vziať každého zamestnanca individuálne a pozrieť sa na neho ako na človeka, v akej životnej situácii sa nachádza a ako si ho v týchto podmienkach čo najdlhšie udržať.

Mysleli ste si, že sa to dá? Nebolo to možno veľmi optimistické?

Veronika: Mysleli sme si, že nám to nejaký čas – pár mesiacov vydrží. Stále sme zamestnancov dokázali financovať z nejakých zdrojov, ktoré poskytoval aj štát. V určitej chvíli sme museli pristúpiť k radikálnejším krokom a museli sme sa s ľuďmi rozlúčiť. Mali sme tu pani, ktorá s nami pracovala 15 rokov, ale aj pani, ktorá s nami bola od začiatku. To sú smutné momenty a ťažko sa to nesie.

Hanka: Všetci sme rozmýšľali, ako pomôcť a kto má aké možnosti. Po dohode so svojou rodinou som sa rozhodla darovať jeden svoj mesačný plat, ak by to malo pomôcť potiahnuť firmu. A späť po čase nám domov prišlo vyúčtovanie – preplatok za energie a to presne v sume môjho darovaného platu. Brala som to ako povzbudenie, ako malý zázrak. Každý však niečím prispel.

Nerozmýšľali ste nad tým, že si tých zamestnancov vezmete po korone naspäť? Sľúbili ste im niečo také?

Lucia: Náš najväčší predaj pochádzal z obchodu na Michalskej, kde posledné štyri roky boli len obchody, ktoré žili z turistov. Posledný rok bol výbuch turistov. Predstavte si, že sme takto boli všetci nastavení, celá firma, žili sme z turistického ruchu a mysleli sme si, že ideme do sezóny, keď opäť začína turizmus. To bol marec a všetko sa zrazu zatvorilo. Až 85 percent našich tržieb pochádzalo z turizmu, hranice zostali zatvorené.

Uvedomili sme si, že to nie je otázka len jedného leta. Keď sme ľudí prepúšťali, chceli sme byť voči nim zodpovední a komunikovať otvorene. Pripravili sme ich na to, že je to dlhodobá záležitosť, a ak sa bude dať, tak sa s nimi radi uvidíme v budúcnosti. Zdalo sa nám nezodpovedné sľubovať niečo neisté.

Takže postupne ste sa rozhodovali a stále akoby nebola definitíva...

Lucia: V jednom momente, keď sa zdalo, že všetko sa vráti do normálnych kolají, sme rozmýšľali, čo ďalej. Aj náš prenajímateľ bol voči nám fér. No situácia bola náročná. V júni sme si povedali, dajme na stôl všetko a ako to vidíme. Z biznisovej stránky, ale aj tej osobnej. Už sme boli veľmi unavení, každý týždeň prišlo nové nariadenie a my sme každý týždeň menili stratégie. Už sme cítili, že aj fyzicky nevládzeme.

Prevádzku ste nakoniec zatvorili. Pocity?

Lucia: Uvedomili sme si, že sme už pravdepodobne prišli aj o lukratívny priestor v centre mesta. Mysleli sme si, že keď odtiaľ odídeme, že o to prideme. Povedali sme si však, že keď niečo pustíme, príde niečo iné.

Predajňu sme symbolicky zatvorili po 23 rokoch presne v auguste. Aj sme si poplakali, bola to emotívna rozlúčka. Ale bolo to správne rozhodnutie, bolo spoločné a videli sme, že to bol dobrý krok. O pár týždňov na to sa nám začali zvyšovať tržby a už sme pochybovali, či sme urobili dobre. Vtedy sme videli, že opäť si musíme sadnúť.

Čakali ste, že sa tá situácia bude opakovať? Máme tu druhú vlnu a čo teraz?

Lucia: Mali sme víziu rekonštrukcie firmy, ktorú sme začali minulý rok. Urobili sme si profesionálne analýzy a vývoj firmy bol pre nás opäť jasnejší. Boli to najtvrdšie časy, ktoré sme v našom podnikaní zažili. Krízy, ktoré nás čakajú aj vo svete, sa dajú brať dvomi spôsobmi. Môžu nás potopiť, zastaviť, alebo si z toho môže niečo zobrať a začať nanovo.

Veronika: Ľudsky, tímovo a profesionálne nás to posunulo.

S akými emóciami sa nakoniec na to pozeráte? Čo ste si z toho vzali?

Veronika: Z môjho pohľadu nám korona pomohla urýchliť a nastaviť zamýšľanú zmenu vnútro podnikových procesov a novú identitu firmy.

Lucia: Mne sa tiež zdá, že koronakríza celosvetovo ukázala, že aj to, čo bolo nemožné, je možné. Všetko je možné, len treba chcieť. Konkrétne my sme sa chceli postaviť na viac nôh, nebyť závislí iba od turizmu.

Ale možno tí slabí naozaj nemajú šancu prežiť. Tí, čo biznis nemajú v krvi. U vás sa potvrdilo, že viete podnikáť a zároveň máte talent.

Lucia: Čo však znamená slovo slabší? Je to otázka vzťahov. Nie sú to len veľké podniky, veľkí biznismeni. Pre mňa je silnejší ten

Súčasná zostava IN VIVO. Zľava: Lucia, Gabika, Veronika a Hanka

menší človek, ktorý za svojou robotou ide poctivo. My sme si urobili vankúš, nejakú rezervu. Ak však nemáte podporu okolia, fyzickú aj psychickú, tak to nie je možné. Neprežijete v podnikaní.

Hanka: Myslím si, že popri schopnosti podnikateľ, viesť firmu a mať talent je rovnako dôležité budovať dobré vzťahy na pracovisku.

Veronika: Je to aj príležitosť pozrieť sa na biznis inak. Pozrieť sa na spoločnosť, kam sa dostala. My sme možno mali aj šťastie, máme sieť odberateľov, rôzne obchodné kontakty, máme priateľov, rodinu. Fungujeme na vzťahoch Ekonomiky spoločenstva. Je tu veľká príležitosť vytvárať siete, vzťahy. Dnešná spoločnosť sa nad tým musí zastaviť, zamyslieť. Určite to bude mať obrovský dosah na ekonomiku, ale je dôležité položiť si otázku, ako ďalej. Aj v tej medziľudskej rovine.

Ľudia však asi musia spolu vychádzať, mať spoločné názory.

Lucia: Aj medzi nami sú nezhody a nezhodneme sa v niekto-

rých veciach. Môžete mať iný názor, každý máme nejaký pohľad. Dobré je sa počúvať, prísť na to spolu.

Veronika: Je to o osobnom raste, človek v tíme zistí, kto ma na čo talent a ako sa dá talent vzájomne skombinovať.

Pôsobíte navonok ako silný tím, taký silný, že vás už asi nič neprekvapí...

Veronika: Aj silný tím môže mať svoju krízu. Počas jednej z nich sa jedna poľská skupina podnikateľov rozhodla podporiť firmu v ťažkostiach v dôsledku koronavírusovej pandémie. Vďaka existencii medzinárodnej siete podnikov Ekonomiky spoločenstva voľba padla na nás.

Lucia: My tú pomoc môžeme prijať, ale rozmýšľame, čo s tým. Aby sme tie peniaze vedeli otočiť na správnu vec. Napríklad niekoho zamestnať, kto nemá prácu. Takže nečakať len na pomoc, ale ak tú pomoc dostanem, premýšľať nad spôsobmi, ako ju využiť v prospech ďalších.

Celý rozhovor si môžete prečítať na www.nm.sk.

Vziať každého zamestnanca individuálne a pozrieť sa na neho ako na človeka, v akej životnej situácii sa nachádza.

Zuzana Hanusová

**Vtedy som si
povedal, že môžem
umrieť, lebo viem,
ako to funguje**

Dialóg môže byť komunikačnou technikou či spôsobom, ako vnímať druhých ľudí a svet nakoľoko, alebo môže byť aj niečím hlbším. Zakladateľka Hnutia fokoláre Chiara Lubichová a jej spiritualita jednoty priniesli koncept, ktorý dáva dialógu iný, vnútorný, teologický význam. O dialógu Hnutia fokoláre sme sa rozprávali so zasväteným fokolárinom Taninom Minutom, žiakom Chiary Lubichovej, ktorý je pôvodom zo Sicílie, ale už roky žije striedavo v krajinách Vyšehradskej štvorky.

Dnes je dialóg často používané slovo, dá sa povedať, že až devalvované. Čo znamená konkrétne dialóg v spiritualite Chiary Lubichovej?

Zvláštne je chápanie druhého človeka, ktorý dáva dialógu špeciálny význam. Pre Chiaru Lubichovú bol druhý človek Ježišom, teda pravdou, ktorá sa má ukázať. Ak druhý človek je Ježišom, posvätnou pravdou, tak nemôžem pred druhým „obhajovať“ svoju pravdu. Pre Chiaru bol tento postoj počúvania súčasťou dialógu. Takéto počúvanie nie je negatívne, vyžaduje si určité cvičenie, tréning, ale je veľmi pozitívne.

V akom zmysle?

Ak počúvam druhého naozaj tak, že sa oslobodím od všetkých predsudkov, kam patria aj osobné sympatie či antipatie, vedomie inej rasy, veku... teda všetky prvky, ktoré charakterizujú osobu. Ak teda prekonám pocity voči tomu, čo charakterizuje jednotlivca,

až potom dôjdem k pravému počúvaniu.

Toto je náročné, lebo normálne, prirodzené je počúvať selektívne. Teda ja počujem len to, čo sa mi páči počuť. Ako keď čítam knihu a čítam len tie časti, ktoré ma najviac zaujímajú.

Ak takto počúvam človeka, tak si z toho vyberiem len to, čo potvrdí moje myšlienky. Toto nie je dialóg, je to egocentrické konanie.

Pre Chiaru je dialóg vstúpiť do druhého, akoby do kože toho druhého. Prevezala vetu od svätého Pavla, „robiť sa jedno s druhým“. Teda akoby stať sa druhým človekom. Už tu sa dá vytušiť, aké je východisko našej fokolárskej spirituality. Na zreteli stále máme druhého človeka a vzťah s ním.

To vyznieva až ako filozofický koncept.

Chiara Lubichová študovala aj filozofiu, takže elementy v jej spiritualite majú aj filozofický rozmer. Umenie dialógu vzniklo už za Sokrata ako hľadanie pravdy. Sokrates tvrdil, že filozof je ako pôrodná baba a pomáha druhým priviesť pravdu na svetlo sveta. Chiara vychádzala z intuície, že všetci sme deti jedného otca, teda nie je dôvod, prečo by mali byť múry alebo vzdialenosti medzi ľuďmi.

Je táto filozofia prepojená s bežným životom?

Slová Chiary Lubichovej možno pochopiť, len keď si to vyskúšate, keď nadobudnete osobnú skúsenosť. Sú veci, ktoré nám bránia vstúpiť do dialógu. Sú to strachy, strach, že niečo stratím, strach, že už nebudem v centre pozornosti, že nebudem uznaný, všetko, čo ma vedie preč od lásky, od pozornosti voči druhému.

Práve dnes som získal malú skúsenosť. Išiel som odprevadiť svojho spolubrata do nemocnice a minul som všetky mince, ktoré

som mal na parkovanie. On sa však v nemocnici zdržal dlhšie a ja som už nemal mince, aby som si predĺžil parkovné na ďalšiu hodinu. Povedal som si, že ak príde kontrola, tak poviem, že čakám na niekoho, kto je v nemocnici...

V tej chvíli vedľa mňa vychádzal jeden pán vo veľkom aute a ja som mu urobil miesto, posunul som svoje auto, aby on mohol vyjsť pohodlne von. Keď tento pán zbadal, že som urobil toto gesto pozornosti, dal dole okienko a spýtal sa ma, či tam ešte potrebujem zostať, a podal mi svoj parkovací lístok, ktorý platil ešte hodinu. Milota provokuje milotu. Aj toto bol dialóg. Nie slov, ale gest. Dialóg človek nevytvára, človek sa stáva dialógom. Buď sme bdeli, pozorní, alebo v dialógu nežijeme. Teda byť neustále pozorný, bdely vzhľadom na druhého je aj ľudskou hodnotou, nielen nábožen-skou.

Ako nestratiť v snahe o dialóg svoju identitu?

Prijať druhého je vždy risk, ale keď zakúsiš dialóg, vytváraš v sebe i v druhom niečo, čo tam predtým nebolo. Na univerzite v Ríme som mal profesora, ktorý bol presvedčeným komunistom. Keďže sme sa stali priateľmi, on ma chcel veľmi zmeniť.

Ak prekonám pocity voči tomu, čo charakterizuje jednotlivca, až potom dôjdem k pravému počúvaniu.

On si myslel, že ja ako katolík som v slepom bode, a navrhol mi, že mi pomôže. Keď to stále znova opakoval, tak som jedného dňa túto jeho ponuku zobral a povedal som mu, že súhlasím, aby mi zmenil myslenie. No aby sme sa pochopili správne, ja som to povedal preto, lebo mňa moja spiritualita učí milovať, takže ja v snahe milovať tohto človeka som prijal jeho pomoc, ktorú myslel naozaj úprimne.

My sme však predsa vedení k tomu, aby sme svoju vieru za každú cenu bránili...

Môže to vyzerat' ako šialený krok smerom k strate viery. Ja som mu povedal, že aj on ako mladý napísal knihy, za ktoré sa dnes hanbí, to znamená, že ako osoba sa tiež mení. Tak som sa ho opýtal, či možno raz zmení aj pohľad na veriacich ľudí. A on mi povedal, že ak chceme zostať priateľmi, nikdy už so mnou nechce hovoriť o viere. Potom sa naše cesty rozišli, ja som išiel do Maďarska a z neho sa stala slávna osobnosť, známy taliansky literát.

Keďže som v Maďarsku pracoval na univerzite, tak som ho raz po rokoch pozval na prednášku do Maďarska. Jeden večer, po sérii prednášok v celej krajine, sme sedeli v reštaurácii a on mi vtedy pripomenul, či si pamätám tú našu debatu spred rokov. Zveril sa mi, že jeho deti, hneď ako dospeli, odišli z domu, jeho manželka po problémoch odišla od neho tiež. Povedal, že som mu často prichádzal na rozum. „Tento sprostý Tanino bol ochotný kvôli mne riskovať aj svoju vieru! Myslel som si, že neverím v Boha, ale v tvojho Boha verím,“ povedal mi šesťnásť rokov po našom rozhovore v Ríme.

Vtedy som si povedal, že môžem umrieť, lebo viem, ako to funguje. Keď sa snažíš zomrieť za druhého a z lásky si ochotný urobiť aj zdanlivo nezmyselné kroky, ten druhý najde to, čo predtým nemal.

Spiritualita jednoty hlása dialóg, kde je človek ochotný stratiť svoje idey, predstavy, aby vstúpil do vzťahu vyprázdnený od samého seba. Čo to znamená v praxi? Isté vnuknutia, vlastné poznanie, viera môžu byť predsa dôležitou inšpiráciou.

To závisí od kontextu. V mene jednoty sa dá aj zneužívať svedomie človeka. Všetko toto z vašej otázky platí, ak ste vnútorne slobodným človekom. V slobode potom môžem stratiť aj tie najväčšie inšpirácie. Ak však nie som vnútorne slobodný, tak sa zachytávam o steblo trávy, zastavím sa pri hlúpostiach.

Nie je naivné ignorovať rôznosť ľudí a myslieť si, že všetko rozdelenie vyriešime láskou?

Poviem príklad, ktorý často rozprával vedec, fyzik, fokolárin Piero Passolini. On tvrdil, že človek je stvorený pre lásku. Ak nemiluje, akoby nerobil to, čo musí robiť. A tým, že milujeme, sa upravíme na správne miesto aj vo vzťahu k druhým ľuďom. Keď nemilujeme, aj keď máme tie najvznešenejšie myšlienky, vzťahy nefungujú. Dáva príklad auta, ktoré funguje preto, že každá jedna súčiastka má ten rozmer a funkciu, aby umožňovala autu pohybovať sa.

Môžeš do motora vložiť aj kus zlata, ak nemá správny rozmer, tak sa auto nepohne. My by sme sa teda ako ľudia mali dať dokopy vo finálnej podobe. Milovať by sme mali preto, lebo to nás robí ľuďmi. Passolini hovorí, že tým sa stávame Ježišom. Inak neuskutočňujeme naše človečenstvo.

Často sa stáva, že ak ty miluješ človeka, ktorý to tak nekoná, tak sa aj on zobudí a vydoluje v sebe veci, o ktorých ani nevedel, že ich vie. Celá charizma Chiary Lubichovej vychádza zo života. Teda najprv je život a potom pochopíš, prečo Ježiš povedal tamtú alebo onú vetu.

Často vidíte ľudí ako pascu, máte to rokmi vtlačené do identity.

Tanino Minuta, fukolarín a spisovateľ

Čo má byť cieľom tohto dialógu? Aby sme mali väčší súcit s ľuďmi naokolo a obohatili sa o perspektívu druhého človeka? Alebo je v tom hlbší cieľ?

Cieľom je nájsť podstatu človečenstva, tým, kým skutočne sme. Nie je to snaha presvedčiť druhého o našej pravde. Potrebné je byť samým sebou. Keď miluješ druhého, tak neobjavíš jeho, ale sám seba.

Dlhé roky žijete vo východnej Európe. Nemáte pocit, že postkomunistické krajiny majú problém s otvorenosťou pre dialóg možno aj preto, že sa boja byť manipulovaní ako v minulosti? Máme nepeknú skúsenosť snahy po pomýlenej jednote a to nás blokuje v dialógu?

Jeden maďarský profesor mi povedal, že najhoršiu vec, ktorú nám zanechal komunizmus, je podozrievanie. Toto obdobie pandémie s nami robí niečo podobné, teda vytvára v nás podozrenie, že ten druhý môže byť chorý.

Sú isté objektívne veci pri pohľade na Západ, ktoré vyvolávajú obavy, konzumizmus, istý druh

propagandy, neduhy v Cirkvi... Toto všetko vo vašich krajinách vyvoláva istý druh podozrenia, čo je však veľmi zaťažujúca tendencia. Videl som to v Poľsku, Maďarsku aj u vás, strach z toho, že druhý má nejaký bočný úmysel. Často vidíte ľudí ako pascu, máte to tými rokmi vtlačené do identity.

Dá sa na tejto čрте nejako vedome pracovať?

Len cvičením, prinášať lásku aj tam, kde nie je. Autenticky. U vás sú ľudia citliví na umelé prejavy. Vnútoraná sloboda k láske ti dá nápady, ako zmeniť prostredie, kde žiješ, a predsudky budú padať. Ak si naozaj v láske, predsudky sa stratia. Snažiť sa za každých okolností zachrániť vzťahy s ľuďmi. Tak ako hovorí Písmo, keď máš niečo proti svojmu bratovi, zanechaj obeť a choď sa s ním zmieriť. To je Ježišov dialóg, ktorý uzdravuje. Si zdravý, ak si vo vzťahu.

Zakončím to osobnou skúsenosťou. V mojom spoločenstve bol jeden spolubrat, ktorý vždy dával riad do umývačky bez opláchnutia vodou. Tak sa stávalo, že po umytí

bolo na tanieroch vždy niečo zaschnuté a riady neboli čisté. Tak som ho na to upozornil, ale on si stál za svojím, že predsa to je úloha umývačky, aby umyla všetko.

Keď som opätovne po ňom vyberal riad so zaschnutým jedlom, povedal som si, že mu udelím lekciu a prestriem mu na ten špinavý riad jedlo. Vzápätí som vedel, že to by nebola láska. Tak som ich ručne doumýval a prestrel som na stôl čistý riad bez slova. Asi som sa tým nastavil na vlnu autentickej lásky. Keď totiž tento spolubrat prišiel z práce, v ktorej ten deň zažil veľmi ťažkú situáciu, ktorú musel riešiť, povedal, že vďaka Bohu sa mohol vrátiť do fokoláre, kde našiel atmosféru, kde všetko zlo dostáva iný význam.

Neviem povedať, či bol nejaký súvis medzi tým špinavým riadom a atmosférou, ktorá sa v našom spoločenstve vytvorila v ten večer. Viem však, že ja som bol viac láskou. Toto je poklad. Aj z banálnej situácie vieme vytvoriť veľkú životnú skúsenosť.

Celý rozhovor si môžete prečítať na www.nm.sk.

Martina Baumann

Chcel pomôcť otcovi – dyslektikovi, vymyslel inteligentné okuliare

Mladý podnikateľ z Japonska chcel pomôcť svojmu otcovi, ktorý po operácii bojoval s dyslexiou. Vymyslel inteligentné okuliare, ktoré dokážu zjednodušiť život nielen dyslektikom, ale aj slabozrakým, nevidiacim a ľuďom, ktorých trápi porucha čítania.

V roku 2014 vznikla spoločnosť s názvom Oton Glass so zámerom pomôcť tým, ktorí sú zo zdravotných dôvodov znevýhodnení v spoločnosti. Keisuke Shimakage v tom čase stál pred obrovskou výzvou – vyriešiť problém svojho otca, ktorý sa jedného dňa stal dyslektikom.

Na začiatku bola mozgová príhoda jeho otca, následne operácia a po nej strata schopnosti prečítať či pochopiť čítaný text správne. V tom čase zrejme netušil, že sa mu to naozaj podarí. „V našej spoločnosti by nikto nemal zostať pozadu,“ hovorí samotný Shimakage. Zároveň upozorňuje na to, aby sme nezabúdali na časy, keď sme nedokázali čítať, skôr ako sme vyrástli a stali sa gramotnými.

Shimakage sa nakoniec rozhodol pomôcť pacientom, ako bol jeho otec, a na základe vlastných odborných znalostí začal vyvíjať produkt, ktorý by poskytol ideálne riešenie. Znie to možno jednoducho, ale v skutočnosti musel pristúpiť k výskumu, testovaniu a na základe referencií svojho otca nakoniec vyvinul účinné okuliare, ktorých základy sa opierajú o moderné technológie. A takto nejako vyzerali začiatky japonského startupu.

Z obrázkov zvuk

A aké sú to okuliare? Nepredstavujte si žiadne sci-fi, sú podobné tým tradičným, len navyše obsahujú dva fotoaparáty a slúchadlo.

Sofistikovaná technológia je výsledkom spolupráce s univerzitnými skupinami výskumníkov, ako napríklad Japonským národným inštitútom pre pokročilé priemyselné vedy a technológie. Jednoducho povedané, okuliare dokážu transformovať obrázky písaného textu na zvuk za pomoci cloudových výpočtov.

„Pomocou zariadenia sa obraz textu, ktorý chcete reprodukovať, odošle cez Raspberry Pi do systému a po spracovaní sa preniesie na osobu, ktorá nosí okuliare. V prípade potreby dokáže zariadenia zabezpečiť aj preklad textu do požadovaného jazyka,“ vysvetľuje technológii svojich inteligentných okuliarov. Podnikateľ z Japonska ďalej prízvukuje, že tu išlo najmä o prepojenie technológie s implementáciou, výsledkom čoho bolo prekonanie spomínaných zdravotných bariér a problémov.

Najskôr otec a následne ďalší pacienti

Ako hovorí aj Shimakage, tieto okuliare nevznikli zo dňa na deň. Predchádzali tomu dlhé rozhovory s vlastným otcom, aby zistil, akým problémom je pri dyslexii vystavený.

„Prvá vec, ktorú som v tom období urobil, bol rozhovor s mojím otcom, aby som pochopil problémy, ktoré mal v každodennom živote, a sledoval som aj jeho správanie. Pripravil som náčrty a navrhol pro-

V našej spoločnosti by nikto nemal zostať pozadu.

Foto: www.edc-online.org

Keisuke Shimakage

totopy na počítači. Až potom som vytvoril tím inžinierov a dizajnérov, ktorí vytvorili prvý funkčný prototyp," hovorí mladý podnikateľ.

„Môj otec ho otestoval a na základe jeho spätnej väzby sme ho ďalej upravili, aby sme dokázali vytvoriť pokročilejšie prototypy. Tie sme už predložili ďalším piatim dyslektikom," opisuje, ako vznikali prvé okuliare.

Spolupráca odborníkov a pacientov

V začínajúcej firme si ponechal tieto postupy a začal riešiť vývoj produktov v rámci komunity. „Pre nás je dôležité vytvoriť si komunitu vývojových inžinierov, programátorov, výskumníkov spolu so zrakovo postihnutými ľuďmi, ktorí sú vlastne našimi konečnými použí-

vateľmi. Ich prítomnosť, spolupráca a spätná väzba sú neoceniteľné. Teší ma, keď vidím, že im tento nástroj pomáha mať väčšie sebavedomie. Dokážu opustiť domov, ľahšie komunikovať s ostatnými a to aj v pracovnom prostredí," hovorí Keisuke Shimakage.

Pri týchto okuliaroch však nekončí, stále má dosť projektov, ktorými ich môže ešte vylepšiť. Budúcnosť vidí aj v nádeji na vybudovanie novej ekonomiky, ktorá bude schopná prijať ľudské slabosti a dať zároveň konkrétne odpovede. Výskum v oblasti nových technológií znamená aj „starostlivosť“.

A tak si Shimakage myslí, že práve inteligentné okuliare môžu poslúžiť ako nástroj, ktorý podá pomocnú ruku ľuďom s hendikepom, aby sa dokázali lepšie začleniť v spoločnosti.

*Výskum
v oblasti nových
technológií
znamená aj
„starostlivosť“.*

Chiara Lubichová

Novosť: kolektívna spiritualita

Úvod do spirituality jednoty

V tomto texte by sme sa chceli začať zoznamovať s duchovným aspektom života Hnutia fokoláre a zvlášť s tým, čo je pre jeho spiritualitu vlastné a je pre ňu charakteristické: to, že je komunitárna alebo – lepšie povedané slovami pápeža Pavla VI. – kolektívna.

Nádhera rôznych spiritualít

Vieme, že v priebehu dvetisíc rokov od Kristovho príchodu v lone všetkých cirkví – nakoľko boli verné Pánovmu slovu a inšpirácii Ducha Svätého – postupne alebo súčasne vznikali krásne, hlboké a bohaté skúsenosti duchovného života, ktoré okrášľujú Kristovu snúbenicu najcennejšími perlami a najvzácnejšími diamantmi a ktoré už zrodili a ešte zrodia mnoho svätých.

Týmto spôsobom – ako hovoríme – ak Ježiš je vtelené Slovo, potom cirkev – v plnosti všetkých duchovných skúseností v priebehu dejín – sa stáva evanjeliom rozvíjajúcim v čase a v priestore.

K Bohu ideme jednotlivo

V celej tej nádhere bola vždy jedna stála charakteristika: človek ide k Bohu predovšetkým ako jednotlivec.

Z výskumu našich odborníkov a z ich prác na túto tému vyplýva – aspoň na prvý pohľad – že takáto spiritualita jednoty so zvláštnym dôrazom na „komunitárnu“ dimenziu kresťanského života sa v Cirkvi objavuje po prvý raz.

Hovoria nám, že v minulosti sa objavili skúsenosti, ktoré sa jej približujú, zvlášť pokiaľ sa za základ duchovného života položila láska.

Pripomeňme si predovšetkým sv. Bazila, pre ktorého prvé prikázanie lásky k Bohu a druhé prikázanie lásky k blížnemu boli položené ako základ pre život jeho komuni-

ty. Spomeňme tiež na sv. Augustína, pre ktorého vzájomná láska a jednotu mali najvyššiu hodnotu. Cítíme, že on nám je zvlášť blízky.

Napríklad otec Jeesús Castellano, známy odborník na spirituálnu teológiu, tvrdí: „V dejinách kresťanskej spirituality sa hovorí: ‚Kristus je vo mne, žije vo mne‘, čo je pohľad individuálnej spirituality života v Kristovi. Alebo sa hovorí: ‚Kristus je prítomný v bratoch‘ a rozvíja sa perspektíva lásky, diela konané z lásky. Obvykle však chýba rozhodujúci krok: objaviť, že Kristus je vo mne a je tiež v tom druhom. Kristus vo mne miluje Krista v tebe a naopak... a dochádza k tomu, že dávame a dostávame.“ (Vzájomná láska – hovorím ja – sa odporúča v rôznych pravidlách veľkých zakladateľov.)

K Bohu ideme spoločne

Otec Castellano pokračuje: „Existuje tiež spiritualita ‚komunitárna‘, cirkevná, spiritualita mystického tela... Vo všeobecnosti sa hovorí o tejto spiritualite ako o súčasnom znamení, o duchovnom prúde pre naše storočie, storočie znovuzobjavenia Cirkvi. To ‚čosi navyše‘, čo nám dáva Hnutie fokoláre svojou kolektívnou spiritualitou, je vízia a prax spoločenstva, cirkevného života, ‚na spôsob mystického tela‘, kde existuje vzájomnosť osobného daru a rozmer, v ktorom sa stávame ‚jedno‘. Aj keď u dnešných autorov existuje intuícia a výroky o tomto teologickom a spirituálnom rozmere, chýba im konkrétny spôsob, ako

Ked' je Trojica vo mne a v tebe, potom je Trojica medzi nami a sme medzi sebou v trojičnom vzťahu.

ho predložiť ako životný štýl a ako ho vteliť do skúsenosti, tak ako sa to deje v hnutí – od najjednoduchších vecí, ako je *„mať Ježiša medzi nami“* (porov. Mt 18, 20), čo je maximum i minimum, až po miery náročnejšie.

Iste existuje spiritualita zameraná na trojičný život, ale na individuálnej rovine. Autori z toho zvyčajne nevyvodujú dôsledok pre spoločenstvo medzi ľuďmi, ktorí majú tú istú milosť... Nepochádzajú až k tomu, aby povedali, ako v Hnutí fokoláre: Keď je Trojica vo mne a v tebe, potom je Trojica medzi nami a sme medzi sebou v trojičnom vzťahu. [...] Náš vzťah je teda na spôsob Trojice a Trojica dokonca žije v nás v tomto vzťahu.“ Až potiaľ Castellano.

Doba si to vyžaduje

„Komunitárnu“ spiritualitu pre našu dobu rovnako predvídali súčasní teológovia a vyžadoval ju i Druhý vatikánsky koncil.

Keď Karl Rahner hovorí o spiritualite Cirkvi v budúcnosti, vidí ju ako „bratské spoločenstvo, v ktorom bude možná rovnaká základná skúsenosť Ducha“. Tvrdí: „My starí sme boli duchovne individualisti, vzhľadom na náš pôvod a na našu formáciu. [...] Ak existuje skúsenosť Ducha urobená spoločne a za takú je obvykle považovaná, je to zaiste skúsenosť prvých Turíc v Cirkvi, čo je udalosť – ako sa môžeme domnievať – spočívajúca nie v náhodnom zhromaždení určitého počtu individualistických mystikov, ale v skúsenosti Ducha, ktorú nadobudlo spoločenstvo. [...] Myslím,“ pokračuje Rahner, „že v spiritualite budúcnosti môže prvok duchovného bratského spoločenstva a spirituality prežívanej spoločne zohrávať viac rozhodujúcu úlohu a že sa pomaly, ale rozhodne musíme vydávať po tejto ceste.“

Druhý vatikánsky koncil orientuje svoju pozornosť na Cirkev ako

Kristovo telo a ľud spojený putom trojičnej lásky a, ako píše De Fiores, „modifikuje formuláciu spirituality a pastorácie v cirkevnom zmysle. Spása a dokonalosť vlastnej duše, ktorú toľko zdôrazňovali kazatelia a duchovní autori, sa oslobodzuje od individualistickej starosti. [...] Cítiť potrebu [...], aby sa intenzívne prežívali vzťahy evanjeliového bratstva až po vytvorenie komunity podľa vzoru prvého kresťanského spoločenstva, ako to ako ideál opisujú *Skutky apoštolov*.

Keď bol Svätý Otec Pavol VI. ešte kardinálom, povedal, že to, čo je v dnešnej dobe ojedinelé, sa musí stať obvyklým, a že mimoriadny svätec, aj keď je uctievaný, uvoľňuje určitým spôsobom miesto svätosti ľudu, Božiemu ľudu, ktorý sa posväcuje.

Naša doba je teda érou, keď spoločenstvo vystupuje v plnosti na svetlo a keď sa Božie kráľovstvo hľadá nielen v jednotlivých dušiach, ale aj medzi ľuďmi.

Z talianskeho originálu Una via nuova – la spiritualita dell' unita, Rím 2002. Vydalo nakladateľstvo Nové mesto, Praha 2005. Slovenský preklad vyjde tohto roku vo Vydavateľstve Nové mesto.

Pakt

Collegamento,
Mollens 25. augusta 1994

Prvým oporným bodom spirituality jednoty, konkrétne jej kolektívnej, komunitárnej podstaty, na ktorom spočíva, je bezpochyby Ježišovo nové prikázanie „Milujte sa navzájom, ako som ja miloval vás“ (Jn 15, 12).

Toto Ježišovo slovo, spolu s tým o jednote, je základom kolektívnej spirituality, pretože na jeho uskutočnenie nestačí jedna osoba. Sú potrebné dve alebo mnoho osôb, kolektív, malá alebo veľká komunita.

Trochu dôkladnejšie sa pocvičíme v tomto prvom kľúčovom bode,

ktorý tvorí základ celej stavby. A čo budeme predovšetkým robiť?

Povedala by som, že máme medzi sebou oživovať túto lásku. Na to však, aby naše konanie bolo opravdivé a aby bolo začiatkom akoby novej etapy na našej svätej ceste, poradila by som vám i sebe, aby sme sa znovu navzájom ubezpečili o tejto láske v našich fokoláre, v našich jadrách, v jednotách gen, so všetkými, s ktorými bežne spolunažívame, aj keď rozličnými spôsobmi. Urobme tak, ako to robievali prvé fokolarínky, keď si povedali: „Ja som pripravená zomrieť za teba, ja za teba, každá za každú“ a takto položili základy nášho Diela. A potom sa snažiť vnášať do života túto lásku so všetkou dôslednosťou a intenzitou.

Vy viete, že jednotu skrze vzájomnú lásku nie je možné dosiahnuť raz a navždy, ale že ju treba každý deň obnovovať predsavzatiami a skutkami. Keď budeme takto konať, potom čítanie a hlboké štúdium tejto témy v priebehu roka bude mať svoje hlboké účinky a prinesie mnoho plodov, ako ich už aj prináša u tých, ktorí sa s ňou už príležitostne oboznámili. Toto vyslovenie si vzájomnej lásky, tento pakt, ktorý od vás žiadam, je čosi posvätné, čosi vznešené, hoci aj vykonané jednoduchým spôsobom, a takisto nie je bez ťažkostí. S niektorými bude ľahké si to vysloviť, s inými bude potrebné pripraviť najprv pôdu. Je to akt spojený aj s obetou, pretože niekedy bude potrebné premôcť ľudské ohlady, inokedy apatiu či duchovný chaos, do ktorého sme azda upadli. Bude potrebné praktizovať pokoru, aby sme umlčali sebalásku, skrátka zaplatili prvú splátku za prechod od individuálneho spôsobu života ku kolektívnej spiritualite.

Pán však požehná každé úsilie a ak zostaneme verní tomu, čo sme vyslovili, dá nám radosť z toho, že spozorujeme jeho prítomnosť ako účinok jednoty, kamkoľvek sa obrátíme.

Slovo života

január 2021

„Ostaňte v mojej láske: prinesiete veľa ovocia.“ (porov. Jn 15, 5-9)

Kresťania patriaci do rôznych cirkví venujú každý rok spoločný čas¹ modlitbám, aby podľa Ježišovho priania spoločne prosili Otca o dar jednoty.

Ježiš ju chce preto, „aby svet uveril“ (Jn 17, 21): jednota mení svet, buduje spoločenstvo, bratstvo a solidaritu. Keďže je vo svojej podstate Božím darom, je nevyhnutné Otca o ňu vytrvalo a s dôverou prosiť.

Taká je aj skúsenosť skupiny, ktorá žije podľa slova života v Španielsku. Už niekoľko rokov, práve počas Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov, pociťovali potrebu modliť sa za milosť jednoty a budovanie mostov. Margarita píše: „Kontaktovali sme zodpovedného za ekumenizmus v našej diecéze, potom kňazov, aj pravoslávneho kňaza a evanjelických pastorov. Zhromaždili sme sa najskôr v katólickej a potom v pravoslávnej farnosti, aby sme sa modlili ako jednomyselní kresťania. Naše kostoly sa pritom zakaždým naplnia radosťou prameniaca z Božej prítomnosti, pretože Boh otvára cesty k jednote.“

Na rok 2021 kláštorné spoločenstvo v Grandchamp² navrhol ako svetlo na túto cestu veľmi vhodný citát z *Evanjelia podľa Jána*:

„Ostaňte v mojej láske: prinesiete veľa ovocia.“

Ide o naliehavé pozvanie žiť a pracovať v týchto mimoriadnych dňoch pre jednotu kresťanov, pokračovať v tom po celý rok a po celý život. Naše rozdelenia sú vážnou

ranou a potrebujeme, aby sa zahojila. Prispieva k tomu predovšetkým Božie milosrdenstvo, a tiež naše úsilie vzájomne sa spoznávať, vážiť si jeden druhého a spoločne vydávať svedectvo o evanjeliu.

Týmito slovami nás Ježiš oboznamuje so spoľahlivými krokmi, ktoré treba naplňať: predovšetkým „ostávať“ v jeho láske.

Bude potrebné upevniť náš osobný vzťah s ním, zveriť mu svoj život a veriť v jeho milosrdenstvo. Ježiš v skutočnosti s nami „ostáva“ vždy, verne.

Zároveň nás volá, aby sme sa rozhodne postavili za neho, aby sme tak ako on spravili zo svojho bytia dar pre Otca; navrhuje, aby sme ho napodobňovali v citlivom, veľkorysom a nezištnom plnení potrieb každého človeka, s ktorým prežívame menšiu alebo väčšiu časť svojho dňa, a tak prinášali „veľa ovocia“.

„Ostaňte v mojej láske: prinesiete veľa ovocia.“

Veľmi aktuálne rezonujú slová Chiary Lubichovej, ktoré zazneli v Ženeve v októbri 2002 pri oslavách Dňa reformácie³: „[...] Ako len svet potrebuje lásku! [...] (Ježiš) povedal, že svet spozná, že patríme jemu, a skrze nás, podľa vzájomnej lásky a jednoty, spozná jeho: ‚Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať‘ (Jn 13, 35). [...] Pochopili sme, že súčasná doba vyžaduje od každého z nás lásku, jednotu, spoločenstvo a solidaritu. A povoláva aj cirkvi k obnove po stáročia roztrieštenej jednoty. Nebo od nás požaduje takúto reformu reforiem; je prvým a nutným krokom k vše-

obecnému bratstvu so všetkými ostatnými ľuďmi na svete. Ak my budeme zjednotení, svet skutočne uverí. Zaznelo to z Ježišových úst: ‚Aby všetci boli jedno (...), aby svet uveril‘ (porov. Jn 17, 21). Chce to Boh! [...]. Nech nám teda dá milosť, ak aj nie vidieť to všetko uskutočnené, tak aspoň to pripravovať.“⁴

Letizia Magriová

¹ Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov sa na severnej pologuli slávi každý rok od 18. do 25. januára, na južnej pologuli býva v inom termíne v období sviatku Turíc.

² Pre bližšie informácie na: www.grandchamp.org.

³ Deň Reformácie („Reformationstag“) sa každý rok slávi 31. októbra, na výročný deň, keď Martin Luther vyhlásil 95 téz. https://it.wikipedia.org/wiki/Giorno_della_Riforma.

⁴ Chiara Lubichová, v *L'unità*, spracoval D. Falmi a F. Gillet, *Città Nuova*, Rím 2015, s. 87-88.

Slovo života pre deti

„Ostaňte v mojej láske: prinesiete veľa ovocia.“ (porov. Jn 15, 5-9)

Zostať stále v láske

Je Zelený štvrtok a Ježiš schádza so svojimi učeníkmi z Jeruzalema do Olivovej záhrady.

V našej krajine sa pripravujú politické voľby a to je dôvod, prečo sa ľudia niekedy hádajú a hnevajú.

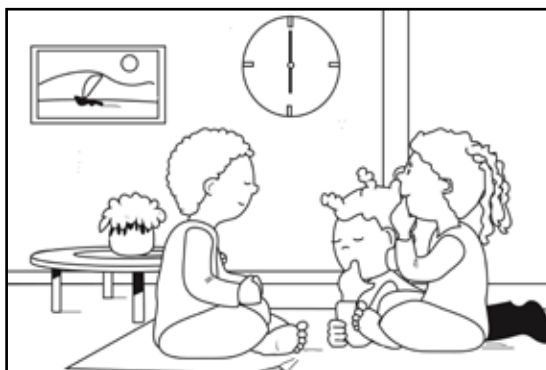
Keď kráča po chodníku z kamenných schodov, prosí Boha, svojho Otca, o dar jednoty pre svojich učeníkov a pre nás všetkých (porov. Jn 17, 21).

S gen4 sme sa rozhodli, že sa budeme celý týždeň spoločne každý deň o 18.00 modliť za pokojné voľby.

Aj keď sme všetci bratia a Božie deti, rozdelenia boli a sú aj dnes. Prosíme preto Boha – s dôverou a naliehavosťou – o dar jednoty.

Modlili sme sa aj doma. Cítili sme v srdci veľkú lásku a mali sme radosť, že sme pomohli svojmu ľudu.

Pavol z Afriky

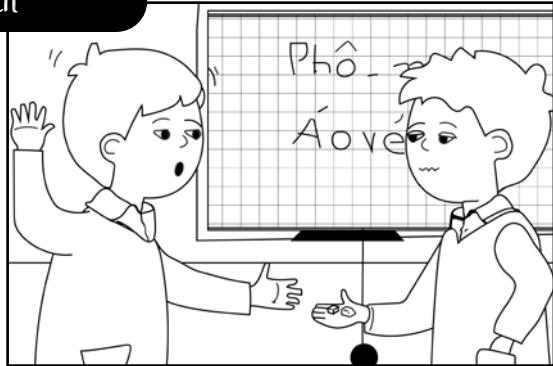
Slovo života pre deti

„Budte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“ (Lk 6, 36)

Odpustiť

Mnohí idú za Ježišom, aby ho počúvali a dali sa uzdraviť.

Pavol požičal svoju gumu Kimovi a on mu ju vrátil rozlomenú na dva kusy.

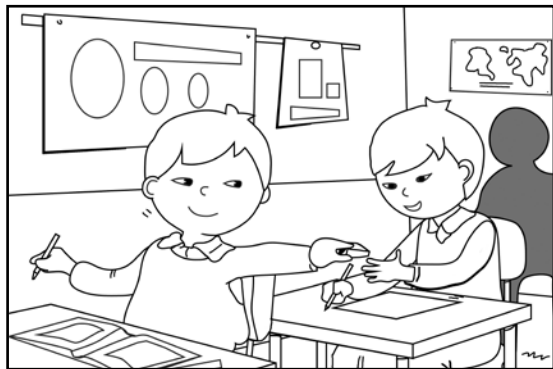
Ježiš im pomáha a odporúča, aby aj oni odpúšťali – tak ako to robí náš nebeský Otec.

Kim sa ospravedlnil, no Pavol bol zo začiatku smutný. Potom sa však rozhodol, že mu odpustí.

Dodáva, že ak tak nebudeme robiť, budeme ako slepý muž, ktorý vedie iného slepého a obaja padnú do jamy (porov. Lk 6, 36-39)!

A na druhý deň požičal Pavol časť svojej gummy spolužiakovi, ktorý svoju gumu stratil.

Slovo života

február 2021

„Budte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“ (Lk 6, 36)

Evanjelista sv. Lukáš rád zdôrazňuje veľkosť Božej lásky a využíva pri tom vlastnosť, ktorá ju podľa neho najlepšie vystihuje – milosrdenstvo.

O milosrdenstve by sme mohli povedať, že vo Svätom písme predstavuje materinský odtieň Božej lásky, s ktorou sa neúnavne stará o svoje stvorenia, vedie ich, utešuje a vlúdne prijíma. Pán ústami proroka Izaiáša prisľúbil svojmu ľudu: „Ako keď niekoho teší matka, tak vás budem ja tešiť a v Jeruzaleme sa potešíte.“¹

Tento charakteristický znak uznáva a hlása aj islamská tradícia: spomedzi 99 krásnych božích mien sa na perách verných moslimov najčastejšie ozývajú mená Milosrdný a Láskevý.

Táto stránka z evanjelia nám predstavuje Ježiša, ako pred množstvom ľudí, aj zo vzdialených miest a oblastí, predkladá všetkým odvážny, zarážajúci návrh: napodobňovať Boha, Otca, práve láskou k milosrdenstvu.

Takáto méta nám pripadá ne-myšliteľná a nedosiahnuteľná!

„Budte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“

Napodobňovať Otca z pohľadu evanjelia od nás vyžaduje predovšetkým každý deň nasledovať Ježiša a učiť sa od neho milovať ako prví, podobne ako to s nami neprestajne robí sám Boh.

Je to duchovná skúsenosť, ktorú opísal evanjelický teológ Dietrich Bonhoeffer (1906 – 1945): „Kresťanské spoločenstvo každý deň prespevuje: ‚Pocítil som milo-

srdenstvo.‘ Dostával som tento dar, aj keď som si uzavrel srdce pred Bohom; [...] aj keď som poblúdil a nenachádzal cestu späť, Pánovo slovo mi samo vyšlo v ústrety. Vtedy som pochopil: on ma miluje. Ježiš si ma našiel: stál pri mne, len on. Poskytol mi útechou, odpustil mi všetky moje chyby a neobviňoval ma zo zlého. Keď som bol jeho nepriateľom a neriadil som sa podľa jeho prikázaní, správal sa ku mne ako k priateľovi. [...] Nedarí sa mi pochopiť, prečo ma Pán tak miluje, prečo som mu taký drahý. Nechápem, ako to dokázal a prečo chcel svojou láskou získať moje srdce, môžem len povedať: ‚Pocítil som milosrdenstvo.‘“²

„Budte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“

Toto slovo z evanjelia nás pozýva ku skutočnej prevratnej zmene v našom živote: Vždy, keď sa ocitáme pred prípadnou urážkou, nemusíme pokračovať odmietnutím, definitívnym odsúdením alebo pomstou, môžeme prepáčiť a prejaviť milosrdenstvo.

Nejde ani tak o to vykonať ťaživú povinnosť, ako skôr prijať od Ježiša možnosť na prechod zo smrti sebeckta k skutočnému životu spoločenstva. Plní radosti prídeme na to, že máme to isté DNA ako Otec, ktorý nikoho definitívne neodsudzuje, ale každému otvára obzory nádeje, a tak dáva druhú šancu.

Voľba takéhoto prístupu a postoja nám tiež umožňuje pripravovať pôdu pre bratské vzťahy, v ktorých sa môže rodiť a rozvíjať ľudské spoločenstvo, konečne zamerané na mierové a konštruktívne spoluzitie.

„Budte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“

Chiara Lubichová pri meditácii vety z Matúšovho evanjelia³, ktorá vyhlasuje za blahoslaveného toho, kto je milosrdný, odporúča: „Celé evanjelium je preniknuté témou milosrdenstva a odpustenia. [...] Milosrdenstvo je skutočne najvyšším prejavom lásky, lásky, ktorá ho naplňuje, je jej zavŕšením, v ňom je dokonalá. [...] Snažme sa teda prežívať každý vzťah, na ktorom sa podieľame, s touto láskou k druhým vo forme milosrdenstva. Milosrdenstvo je láska, ktorá prijíma každého blížneho, najmä najubohejšieho a tých, ktorí to najviac potrebujú. Láska, ktorá nemeria a je prekypujúca, všeobecná a konkrétna. Je to láska, čo vedie ku vzájomnosti, ktorá je konečným cieľom milosrdenstva, bez ktorého by tu bola len spravodlivosť, čo slúži na nastolenie rovnosti, no nie bratstva. [...] Aj keď sa to zdá ťažké a odvážne, položme si pred každým blížnym otázku: Ako by sa k nemu zachovala jeho matka? Je to myšlienka, ktorá nám pomôže pochopiť a žiť podľa Božieho srdca.“⁴

Letizia Magriová

¹ Porov.: Iz 66, 13.

² Dietrich Bonhoeffer, 23. januára 1938, v *La fragilità del male*, zbierka nepublikovaných spisov, Piemme, 2015.

³ Porov.: Mt 5, 7.

⁴ Chiara Lubichová, Slovo života, november 2000, taktiež, *Parole di Vita*, spracoval Fabio Ciardi (*Opere di Chiara Lubich 5; Città Nuova, Rím 2017*), s. 633–634.

Stefan Tobler

Dôležitosť života podľa Slova

1920
Chiara
Lubichová
2020

Chiara Lubichová bola zakladateľka a prvá prezidentka Hnutia fokoláre, ako aj plodná autorka. Pri stom výročí jej narodenia (1920) si prejdeme niektorými dôležitými etapami Chiarinho života.

Roky 1967 – 1972

Rozkvet hnutia v oblasti ekumenizmu. Priateľstvo s Ramseyom a Athenagorom. Rehoľníčky, gen 3 a Nové ľudstvo.

V časopise *Città Nuova* č. 18 z roku 1967 vychádza pre mnohých prekvapivý, no veľmi dôležitý článok, v ktorom je Chiara Lubichová predstavená ako „zakladateľka a prezidentka Hnutia fokoláre“. Zároveň sa v publikovanom texte píše, že k hnutiu môžu patriť aj kresťania iných cirkví, nielen katolíci. Tento rozmer spirituality jednoty bol od samého začiatku jej súčasťou, no vyrásť do plnosti mohol až v pokoncilových rokoch. Práve schválené stanovy ešte nehovorili o tejto možnosti (stane sa tak až v roku 1990), ale život sa nedá zastaviť. Čo sa teda udialo?

Aj v tomto prípade korene siahajú do mariapoli v päťdesiatych rokoch. V roku 1955 sa na mariapoli zúčastnil istý Švajčiar z Reformovanej cirkvi a v roku 1957 prišli na mariapoli aj dve evanjelické rehoľné sestry. Neskôr ich v Darmstade navštívila Chiara. Pri tejto príležitosti, v roku 1961, sa Chiara stretla s niektorými nemeckými evanjelickými pastormi, ktorých oslovilo, aký dôležitý bol pre fokolarínov život podľa Slova. Zrodilo sa hlboké priateľstvo. V roku 1968 v ekumenickom centre v bavorskom Ottmaringu vzniká nadácia, ktorá pomôže rozbehnúť dodnes pretrvávajúcu spoluprácu. V roku 1961 sa zasievajú ďalšie semená na poli ekumenizmu – v Ríme sa stretávajú osobnosti z rôznych cirkví (pravoslávnej, anglikánskej a reformovanej) a vzniká *Centro Uno*, inter-

ný orgán hnutia, ktorý bude rozvíjať prácu v oblasti ekumenizmu. Prvé plody vidieť už o niekoľko rokov. V roku 1966 Chiara navštívi Canterbury. Anglikánsky arcibiskup Michael Ramsey požiada Chiaru, aby rozšírila spiritualitu jednoty v cirkvi Anglicka. Anglikánska fokolarínka, ktorá vstúpila do fokoláre v roku 1970, otvorí cestu mnohým ďalším ľuďom z rôznych cirkví. V roku 1967 Chiara vycestuje do Ženevy do sídla Svetovej rady cirkví, ktorá bola založená v roku 1948. Zo sídla vychádza mnoho ekumenických iniciatív a spolupracujú s ním kresťania rôznych denominácií zo všetkých častí sveta. Rozhovory s niektorými osobnosťami, ako sú Willem Visser 't Hooft, generálny sekretár v rokoch 1948 – 1966, a Lukas Vischer, riaditeľ Oddelenia pre vieru a ústavu, poukazujú na to, že práca v teologickom dialógu a v sociálnej oblasti potrebuje spiritualitu, ktorá by spájala kresťanov. Zároveň by zdôrazňovala, že rozdielnosť nie je prekážkou, ale bohatstvom, ak sa skutočne prežíva v láske jedných voči druhým. Rozvinie sa dlhá spolupráca, ktorá povedie k ďalším dvom návštevám Chiary v Ženeve v rokoch 1982 a 2002.

Spomedzi všetkých kontaktov si treba pripomenúť celkom osobitné duchovné priateľstvo. Konštantínopolský ekumenický patriarcha Athenagoras počul rozprávať o charizme jednoty a vnímal ju v súlade so svojou horlivou túžbou dospieť k „jednému kalichu“ medzi pravoslávnyimi a katolíckimi. V rokoch 1967 – 1972 pozve preto Chiaru

Rozdielnosť nie je prekážkou, ale bohatstvom, ak sa skutočne prežíva v láske jedných voči druhým.

Rok 1970: Chiara sa stretáva s patriarchom Athenagorom počas svojej cesty do Istanbulu.

Athenagoras vnímal charizmu jednoty v súlade so svojou horlivou túžbou dospieť k „jednému kalichu“ medzi pravoslávnyimi a katolíckymi.

osem ráz do Istanbulu. Na dvadsiatich piatich audienciách sa rozvinie hlboká duchovná, teologická a osobná výmena, o ktorej Chiara informuje aj pápeža Pavla VI., čím sa stáva mostom medzi Východom a Západom. Tento výnimočný vzťah nezastaví ani smrť patriarchu Athenagora v roku 1972, ale pokračujú v ňom aj jeho nástupcovia Dimitrij a Bartolomej. Súčasný ekumenický patriarcha Bartolomej bol jedným z posledných, ktorí navštívili Chiaru v nemocnici pred jej prechodom do druhého života. Stretnutia s týmito významnými ekumenickými osobnosťami sú celkom iste dôležité, no nepriniesli by plody, keby základom nebol rôznorodý, ale jednotný kresťanský ľud, ktorý neočakáva prekonanie dogmatických a historických bariér, ale jednotu vnáša do svojho života už teraz. Vie totiž čerpať z toho istého prameňa, ktorým je Slovo, žije vrastený do koreňa, ktorým je Otec, má rovnakého Pána, ktorý je prítomný tam, kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v jeho mene (porov. Mt 18, 20), v jeho láske.

Ľud, ktorý si osvojil bolesť rozdelenia a neuteká od nej, ale vidí v nej tvár toho Ježiša, ktorý práve v opustenosti premostil nebo a zem, spojil

Boha a ľudí. Takýmto spôsobom charizma jednoty odpovedá na samotné pozvanie ekumenického hnutia: nájsť cesty, ktoré by zacelili rany minulosti a viedli by k obnoveniu úplného spoločenstva, a kráčať po nich.

Pre hnutie sú to roky rozkvetu, a to nielen na poli ekumenizmu. Rehoľnícky, ktoré žijú podľa spirituality jednoty, povzbudené pozhenným pápeža Pavla VI., nájdu spôsob, ako byť súčasťou hnutia. Vo svete mladých sa medzi chlapcami a dievčatami tínedžerského veku rodia gen 3, ktorí túžia po vlastnom typickom spôsobe autentického kresťanského života. Všade je potrebná jednota, vzťah lásky medzi ľuďmi, ktorý premieňa aj štruktúry v spoločnosti.

V roku 1968 vzniká *Nové ľudstvo*, ktoré sa angažuje v jednotlivých oblastiach spoločnosti, ale zvlášť sa zameriava na miesta poznačené najväčšími materiálnymi a duchovnými potrebami. Rozvoj a iniciatívy prebiehajú rôznymi smermi, v ekumenizme a v sociálnom živote, medzi mladými a v rámci vnútorného života Katolíckej cirkvi. Hoci sú rozmanité, ba dokonca sa môžu javiť ako protichodné, vychádzajú z rovnakého koreňa, z jedného ducha. Život Slova, ktorý výrazne poznačil

počiatky hnutia v štyridsiatych a päťdesiatych rokoch, nepozná hranice. Slovo je Ježišovou prítomnosťou. Žiť podľa Slova znamená dať priestor Ježišovi, aby on mohol žiť uprostred sveta a pretváral ho. Stačia dvaja alebo traja zjednotení v jeho mene, aby boli malou bunkou, ktorá vyžaruje, ktorá je prorokým znakom iného, uskutočniteľného sveta.

Najväčší teológ je Ježiš

Zo stretnutia s Chiarou Lubichovou počas jej druhej cesty do Istanbulu na pozvanie ekumenického patriarchu Athenagora (28. augusta 1967)

S evanjelickými bratmi a sestrami „chceme mať [...] Ježiša medzi sebou, pretože ak sme pokrstení, Ježiš môže byť medzi nami! O jednej veci sme presvedčení: najväčší teológ je Ježiš. A ak je Ježiš medzi nami, on nie je len láska, ale aj pravda. Ak sa budeme snažiť, aby bol stále medzi nami prítomný, a budeme najprv hľadať to, čo nás spája, ako hovoril pápež Ján, Ježiš medzi nami postupne osvetlí aj pravdu, tie teologické rozdielnosti, ktoré nás ešte delia. [...]

Nečakaná výzva spustila reťaz lásky

Posledné roky svojho 24-ročného pobytu v Rusku pôsobil môj spolubrat, misionár otec Peter v Kaliningrade. V polovici júna 2020 tam podstúpil operáciu. Telefonovali sme si, operácia dopadla dobre. O mesiac na to prišla správa, že sa zaňho máme modliť, vraj je v kritickom stave.

O niekoľko dní som mal telefonát, či by som mohol vybaviť pre Petra liečenie v Bratislave. Povedal som, že urobím, čo bude v mojich silách. Ďalšia prosba bola, aby som zariadil, aby niekto prišiel po Petra do Poľska – asi 60 km od hraníc – a aby ho priviezol na Slovensko.

Bol to pre mňa šok. Peter vo vážnom stave, na vlastnú žiadosť odchádza z nemocnice v Kaliningrade a ja mám zariadiť jeho prevoz do Bratislavy. Situácia nebola vôbec ľahká, ale spontánne mi napadlo, že nikoho cudzieho tam poslať nemôžem. Poslali mi súradnice do navigácie a telefónne číslo na šoféra. Samozrejme, potreboval som sa poradiť s nejakým lekárom, lebo som sa doslova bál. Aj o Petra – aby mi počas cesty neskolaboval, ale aj o seba – lebo mám astmu a patrí do rizikovej skupiny vzhľadom na šíriacu sa epidémiu vírusu Covid-19.

Keď som o tom premýšľal, spomenul si na pakt vzájomnej lásky: „Si naozaj ochotný aj zomrieť za brata? Vystaviť riziku svoj život?“ Cítil som istotu, že áno. Nemal som žiadnu pochybnosť.

Zavolať som teda známemu lekárovi. Jeho jednoznačná odpoveď bola: „Ľudo, neblázni, z toho, čo vieme, môže pri prevoze zomrieť.“ Ale už sa nedalo cúvnuť. Bratov kňazov zo svojho fokoláre som poprosil o jednotu a modlitbu za jednu vážnu vec. Cestou do Poľska som sa modlil, aby sa stala Božia vôľa. Stretli sme sa na parkovisku pri jednom supermarkete. Peter bol bledý, ubolený a poskladaný na zadnom sedadle auta, čo ho priviezlo. Povedali sme si pár slov. Rýchlo sme preložili jeho veci a on si ľahol na matrac s dekou a poduškou. Počul som, ako si zhlboka vydýchol. Cestou som dával pozor na nerovnosti na ceste, šoféroval som opatrne.

V pondelok ráno o 7.00 sme boli v nemocnici na Covid-teste, ktorý bol negatívny. A potom to nastalo: keď som telefonoval známemu, čo mi slúbil prijať Petra do nemocnice,

hovoril mi iba vyháňavé vety, prečo ho neprijať. Po štyroch hodinách čakania sme odišli naspäť na faru.

Zatiaľ čo Peter oddychoval, začal som vybavovať všetko nanovo. Prednosta neurológie na Kramároch mi povedal, aby sme hneď išli na urgentný príjem. Poprosil som istú pani lekárku z našej farskej rady, či by nešla s nami. Keď nás prijali a videli, v akom je stave, hneď mu dali infúziu proti bolesti. Spolu so službukonajúcou lekárkou sme čítali správu v ruštine, aby vedela, o čo ide. Musím povedať, že mala veľmi pekný a citlivý prístup. Neurológia však bola plne obsadená a žiadne iné oddelenie nechcelo taký vážny stav prijať. Prosili sme, ako sme mohli. Nakoniec ho s povolením zástupcu riaditeľa nemocnice hospitalizovali na traumatológii.

Na traumatológii nastal ráno poplach: Prečo bol prijatý práve tam, keď to nie je traumatologický stav? A prečo je v Bratislave, keď má trvalé bydlisko v inom meste? Pripravovali ho na prevoz z Bratislavy na iné miesto. Uprosil sme primára, aby ho nikam neposielal, že skúsime vybaviť presun na iné oddelenie. Za ten čas som rýchlo vybavil pre Petra trvalé bydlisko u nás na fare.

Boh nám neskutočne pomáhal. Na matrike aj u policajtov ma prijali a urobili, čo bolo treba. Pani na polícii mi slúbila, že pôjde osobne za šéfom, aby jej čo najskôr dovolil ísť za Petrom do nemocnice, aby mohla urobiť fotku na nový občiansky preukaz. A našej pani doktorke sa tiež podarilo vybaviť presun na Oddelenie dlhodobo chorých.

Peter tam zostal nutný čas a naozaj sa uzdravoval. Je naozaj na ďakovanie, ako sa tam o neho starali. Bolesti začali ustupovať a začal normálne chodiť. Celý čas sme verili v Božiu pomoc a nechali sme sa ním viesť. Pekné bolo aj to, že nielen bratia kňazi fokolaríni zo západu, ale aj z východu mi pravidelne telefonovali. Všetci chceli vedieť, ako sa Petrovi darí. Cítil som, že jednota medzi nami rastie.

Pani doktorka z farnosti mi ustavične pomáhala. Len čo Peter trochu zosilnel, išiel za svojim diecéznym biskupom, ktorý mu povedal, že ešte jeho kňazskú službu potrebuje, preto sa musí v pokoji zrehabilitovať. Od októbra 2020 pôsobí Peter ako výpomocný duchovný v Zubercoch.

Ľudovít Pokojný

Láskavé slovo uzdravuje

Občas vypomáham v ambulancii keď tam nie je zdravotná sestra. Nie som zdravotníčka a moja práca spočíva iba v tom, že pozývam pacientov, zapisujem a pripravujem ich karty pre lekára. Za ten čas, keď lekár vyšetruje, sa čakajúcim pacientom venujem. Rozprávame sa o rôznych veciach. Najčastejšie ľudia hovoria svoje životné príbehy, ktoré sú niekedy veľmi ťažké. Snažím sa ich s láskou a prijatím

počúvať. Stáva sa, že mi po spoločne strávenom čase povedia, že sa cítia lepšie a možno už ani nemusia ísť k lekárovi. Pán doktor skonštatoval, že sú pokojnejší a uľahčuje mu to prácu. Presviedčam sa, že láska uzdravuje, dáva nádej a že prijatie prináša pokoj a buduje pekne vzťahy.

Viera Olbertová

Potrebujeme sa navzájom

Hoci za naším poslaním v cudzine bola práca a služba pre Hnutie fokoláre, uvedomovala som si, že môj život nikdy nesmie stratiť konkrétne kontúry – musí byť zasadený do bežných vzťahov, ktoré ma každodenne obklopujú.

A tak som si nemohla hneď na začiatku nevšimnúť nevôľu obyvateľov nášho domu voči jednej susede. Je to zvláštna osoba, istotne doráňaná životom, inak by sama iným toľko neubližovala. Azda niet v našom paneláku človeka, s ktorým by nebola rozhnevaná, koho by neurazila či dokonca neudala na súd.

Možno je za tým aj nejaká psychická porucha, to neviem posúdiť. Isté však je, že ľudskosť a láska z tejto hry vypadli. Ako rodinu nás to trápilo, nechceli sme prilievať olej do rozpáleného ohňa nenávisť. Dohodli sme sa preto, že náš postoj bude evanjeliový – budeme sa snažiť zo spleti vzťahov utkať niečo nové, pozitívne. Robili sme malé kroky k zblížovaniu, no zdalo sa, že nič nezaberá.

Akoby som čakala na vhodnú príležitosť, prosila som Boha o fantáziu, aby som pre zlepšenie situácie mohla niečo urobiť. Až raz... Na chodbe som začula neutíchajúci detský hlas volajúci mamu. Materský inštinkt mi hovoril, že to dieťa sa stratilo. Bol to sotva trojročný chlapček, ktorý kráčaľ z poschodia na poschodie a hľadal svoju mamu. Okrem mena mi o sebe nevedel nič presnejšie povedať, a tak som ho len vzala za ruku a sľúbila som mu, že mamu nájdeme. Zrazu za nami vybehlo malé šteňa a vďaka nemu som si chlapčeka dokázala zaradiť. „Tvoja babka býva v poslednom vchode, však?“ opýtala som sa ho.

Bol to teda vnuk „nepriateľky“ celej ulice. Vyšli sme z domu a pustili sme sa po chodníku k jej bráne. V ústrety mi už išla prelaknutá chlapčekova mama a so slzami v očiach ďakovala za starostlivosť, ktorú som jej synčekovi preukázala. Potetovaná žena s prefajčeným hlasom vzala dieťa i psiča. Chlapček mi kýval, až kým nezašiel za roh. Popoludní som stretla nevrlú susedu. Niesla ku kontajnerom dve ťažké vrecia. Ponúkla som sa, že jej s nimi pomôžem. Zostala prekvapená, no pomoc prijala. „Prečo to robíte a prečo ste dnes pomohli aj môjmu vnukovi? Nikto by to pre nás neurobil.“ Len som sa usmiala: „Musíme si predsa pomáhať. Potrebujeme sa navzájom.“ Jej poďakovanie malo pre mňa obrovskú cenu.

Podvečer nám pri dverách zazvonila mamička s tetovaním. Vedľa nej stáli jej dve deti – dievčatko a môj malý kamarát. Srdečne ma zdravil. „Prišli sme sa ešte raz poďakovať. Teraz vieme, na koho sa môžeme v núdzi obrátiť.“ Do ruky mi vtisla škatuľu koláčov.

Odvtedy už prešlo niekoľko mesiacov a naše vzťahy neochladli. Deti mi vyštebocú všetko, čo v škole či v škôlke zažijú. Ich babka je ako vymenená – prejavuje nám pozornosť, zaujíma sa, ako sa máme, už zďaleka nás zdraví ako prvá. Navzájom si otvárame bránu, keď do areálu prichádzame autom. Prejavená láska sa stáva vzájomnou a verím, že je aj nákazlivá.

Katarína Jančíšínová

Pozorne načúvať

Mala som cez hodinu službu na chodbe so spolužiačkou, ku ktorej som doteraz nemala veľmi blízko. Sedí v triede na druhej strane, väčšinou sa len pozdravíme a tam sa naša konverzácia končí. Hoci sme spolužiačky už šiesty rok, doteraz sme nemali príležitosť sa bližšie spoznať, porozprávať. Vždy sme boli v širšom kruhu ľudí.

Rozprávala celých 45 minút a veľmi mi prirástla k srdcu. Našli sme veľa spoločného. Rovnaké veci, ktoré nám pre-

kážajú – týkalo sa to najmä rodiny. Vypočula som ju a snažila som sa jej pomôcť. Má to ťažké (ako asi všetci), každý z nás má svoj kríž. Aj v škole... tváriš sa, že si v pohode, ale vnútri až tak O. K. nie si.

Nebojme sa teda rozprávať aj s ľuďmi, ktorí nám nie sú blízki, nebojme sa pred nimi otvoriť a snažme sa pomôcť, aj keď si to ten druhý výslovne nežiada.

Tereza, 15 rokov

Máte aj vy podobný príbeh zo života? Podel'te sa!

Svoje svedectvá nám môžete poslať na emailovú adresu casopis@nm.sk. Radi ich uverejníme.

Zuzana Hanusová

Obnova liturgie po koncile nie je zlomom, ale kontinuitou

S liturgistom, profesorom Gabrielom Raganom sme sa rozprávali o konfliktoch kvôli podávaniu Eucharistie na ruku v čase pandémie, ktoré sa týkali viacerých farností na Slovensku, ale aj o rozmachu tradicionalistov so záľubou v predkoncilovej liturgii.

V rozhovore vysvetľuje, prečo nie je prijímanie na ruku, ktoré tu bolo celé prvé tisícročie, progresívnou tendenciou a prečo sú tendencie kritizovať pápeža zo strany mnohých tradicionalitov nebezpečné pre cirkevné prostredie.

„Ak žijeme z liturgie, potom neostávajme pri ritualizme! Nepotrebujeme ani progresívne, ani konzervatívne extravagancie. Naopak, pri slávení každodennej liturgie sa celý život stáva stretávaním sa s Kristom v Eucharistii a pokračuje v bratoch a sestrách,“ hovorí profesor Ragan, ktorý bol prvým riaditeľom Liturgického inštitútu Jána Jaloveckého v Košiciach.

Mnohé farnosti prežívali počas obdobia karantény rozdelenie pre spôsob prijímania Eucharistie. Absurdné je, že Eucharistia, ktorá by nás mala spájať, môže byť dôvodom na rozpory v mnohých slovenských farnostiach. Ozývali sa totiž laici, ale aj kňazi, ktorí odmietali zavedené prijímanie na ruku ako krok k liberalizmu v Cirkvi. Ako ste vnímali takéto tendencie?

Táto situácia vzniká u niektorých kňazov a nimi pomýlených veriacich. Týka sa to zvlášť konzervatívne orientovaných skupín, ktoré

aktívne šíria tieto problematické výpovede.

Nepochopenie alebo mylné pochopenie spočíva na dvoch princípoch. Po prvé, Eucharistiu spravuje Cirkev, teda pápež a biskupi. Kňazi a veriaci majú konať iba v ich intenciách. Teda podstatné je rozhodnutie pápeža a biskupov, ktoré sa prijíma a rešpektuje.

Po druhé, je to i vnútorný, logický dôvod, od nikoho sa nežiada „slepá poslušnosť“, ale hlboká osobná viera. Ak chýba, ani tradičná omša nič nezachráni!

Vo farnostiach sa diali prípady slovného napádania kňazov zato, že rozdeľujú Eucharistiu na ruku, hoci ide o dočasné rozhodnutie Konferencie biskupov Slovenska. Ako si to vysvetľujete?

Nespokojných, takzvaných bojovníkov, sme mali vždy, aj keď sa teraz zvlášť rozmohli. Už pri riešení podávania svätého prijímania na ruku v Čechách sa tieto tendencie dostali rozmohli a teraz sa znova oživilí. Pozitívnu stránkou problematiky je, že sme nútení ísť k podstate veci.

Odporcovia prijímania Eucharistie na ruku tvrdia, že ide o neúctu k Božiemu telu, a dávajú za príklad západné krajiny, kde po zavedení prijímania na ruku nasledovalo ochabovanie viery. Má to naozaj súvis?

Spájajú sa tu dve veci, najprv ide o prijímanie na ruku, ktoré existovalo celé prvé tisícročie, a potom dnešný stav v západnej spoločnosti, ktorá sa veľmi sekularizovala. Tieto tendencie treba vidieť samostatne a nespájať ich.

Akú má históriu prijímanie na ruku v dejinách Cirkvi? Nie je to predsa nejaký liberálny výdobytok posledných desaťročí...

Podávanie svätého prijímania bolo v prvom tisícročí pod obidvoma spôsobmi a až do 13. storočia odde-

lené jedno od druhého. To znamená, že najprv sa prijímajúci postavili do radu, v ktorom sa podávalo sväté prijímanie v podobe chleba, a potom sa postavili do druhého radu, v ktorom sa podávalo prijímanie z kalicha pitím. Zmena prijímania Eucharistie v podobe chleba z podávania na ruku na podávanie do úst sa deje až v druhom tisícročí, keď sa zvlášť prehlbuje zvýraznenie eucharistickej úcty. Zmena nastala zvlášť pre nebezpečenstvo rozliatia eucharistickej krvi, čo sa aj stávalo. Zároveň so zvýšenou úctou voči Eucharistii sa prešlo aj k podávaniu svätého prijímania na jazyk. Nejde teda vôbec o moderné prejavy sekularizmu.

Čo robiť, aby sa veriaci vo farnostiach v tejto veci nerozhádali?

Situácia, ktorú teraz pozorujeme, nastáva aj kvôli tomu, že sa vo farnostiach nevenuje čas na farské katechézy, ktoré by tieto otázky ozrejmlili. Aj veriaci, aj kňazi sú presvedčení, že takéto katechézy nie sú potrebné. Mali sme sviatok sv. Jána Vianneyho a u neho môžeme pozorovať úsilie o jasné katechézy, ktoré dnes v našich farnostiach chýbajú.

Mnohé nezrovnalosti vyplývajú aj z nedostatočného poznania teologických dôvodov liturgie a jej obnovy.

Niekedy dostávam otázku, či sme to našich kňazov v seminári neučili. Odpovedám: učili, ale stáva sa, že u niekoho preváži nejaká jeho osobná „tradičia“ alebo názor.

Pozitívnu stránkou problematiky je, že sme nútení ísť k podstate veci.

V sporných otázkach rozhoduje biskup, na ktorého sa môžu veriaci obrátiť.

V posledných rokoch sa vôbec okolo liturgie riešia rôzne témy. Stúpa počet ľudí, ktorí inklinujú k predkoncilovej liturgii, keď kňaz stál chrbtom k veriacim a liturgia bola v latinčine, pred prijímaním sa muselo pokľaknúť. Prečo sa podľa vás znova objavuje túžba po návrate k tradičnej liturgii?

Zopakujem, že chýbajú jasné katechézy, ktoré nemožno nahradiť ani samoštúdiom na internete, ani tým, že sa ľudia navzájom povzbudzujú k neodôvodneným postojom. Pri latinskej liturgii možno zdôrazniť úplný nedostatok poznania latinčiny. Druhá vec sú krajné polohy, extrémny: čím viac svojvoľnej „kreativity“, nedovolené komentáre, vsuvky alebo vynechania, a na opačnej strane konzervatívna radikalita, aj návrat k takzvanej „jednotnej“ predkoncilovej praxi. Obe krajnosti sú škodlivé a nezdravé.

Treba povedať, že liturgia je rozdelená na ríty, čiže obrady. V našom prostredí je to obrad východnej liturgie a západnej liturgie. Taktiež v západnej liturgii je legitímne, že jestvuje aj obrad predkoncilovej liturgie. Čiže v tejto oblasti nemožno

hovoriť o rozdelení. Problémy nastávajú len tam, kde sa stanovené pravidlá nedodržiavajú.

Nemôže to byť aj skrytá túžba po návrate k posvätnu a k väčšej úcte k Eucharistii?

Najprv k otázke posvätna. Posvätno nie je nič nedefinované. Pre kresťana je to Kristova prítomnosť. Teda Eucharistia je zvláštnym vyjadrením posvätnosti a úcta voči Eucharistii sa nevytvára nevedome, ale tým, že sa na nej zúčastňujeme vedome, aktívne a zbožne. Nemožno oddeliť jedno od druhého.

Výchovu k posvätnosti liturgie možno najlepšie vystihuje Romano Guardini v knihe spred sto rokov *O posvätných znameniach*, keď uvádza príklad talianskej pedagogičky Márie Montessoriovej, ktorá s deťmi naživo robila liturgickú výchovu: „V jednej z jej škôl deti samy obrábajú vinicu a slávia vinobranie; sejú pšeničné zrno, zbierajú ho; pripravujú chlieb a víno a potom ich prinášajú k oltáru. Je to spojené s poučením – liturgická výchova!“ Dnešná liturgia je stále tá istá, nezávisle od toho, či je v „starom“ alebo „novom“ ríte. Záleží len na opravdivom prístupe k nej.

Nie je to azda reakcia aj na príliš uvoľnenú či zjednodušenú litur-

Dnešná liturgia je stále tá istá, nezávisle od toho, či je v „starom“ alebo „novom“ ríte. Záleží len na opravdivom prístupe k nej.

giu s modernými prvkami, či s piesňami sprevádzanými hrou na syntetizátore na štýl koncertov?

Potrebné je oddeľovať pojmy modernosť a spevy. Modernosť nie je nesprávnym spôsobom reagovania v oblasti náboženstva. Potrebné však je, aby to bolo vykonávané správne. Sme ľudia modernej doby. Pokiaľ ide o liturgické spevy, pre túto oblasť platia pravidlá, ktoré sa neraz zanedbávajú, ale treba ich uplatňovať. Cirkev principiálne nevyklučuje nijaké nástroje. Aj na organ sa dá hrať neprímerane a aj na syntetickom nástroji to môže byť posvätné. Problematikou nie sú hudobné nástroje, ale spôsob, akým sa v liturgii uplatnia.

Pri niektorých prívržencoch predkoncilovej liturgie však badať aj iné protestné tendencie, napríklad už celkom otvorené pohrdanie pôsobením súčasného pápeža, ktorý pre nich predstavuje progresívny prístup, ktorý si spájajú s liberálnymi tendenciami v Cirkvi...

V posledných časoch sa veľmi rozmohli konšpiračné teórie o príprave koncilu a veciach s tým spojených. Veria tomu, „lebo je to na internete“! Nešťastné je, že ľudia sa orientujú takýmito smermi namiesto prehlbovania v oblasti viery.

Žijeme v negativistickej dobe, aj základné, jednoduché a dobré snahy sa spochybňujú alebo aspoň relativizujú. Z politickej a spoločenskej sféry to prechádza i na náboženskú. Pozitívne myslenie je jednoduché: môj pápež je námestník Krista a môj biskup je námestník apoštola. Kto si dovoľí byť ich sudcom, je poľutovaniahodný.

Prečo je nutné strážiť čistotu liturgie, tradície? Čo presne znamená tradícia liturgie?

Zaoceánska loď nemá takú manévrovaciu schopnosť, ako čln. Teda

tradícia má veľkú hodnotu. Zároveň je však potrebné dodržiavať legitímne ustanovené pravidlá pokoncilovej liturgie.

O liturgii možno povedať, že je konzervatívna. Konzerva je predsa dobrá vec, soľ tiež konzervuje. Treba vedieť, že tento výraz sám osebe nie je pejoratívny. Naopak, vyjadruje úctyhodnú, stáročnú, ba tisícročnú tradíciu. Pápež Benedikt XVI., ktorý bol na koncile teologickým poradcom, tvrdí: Obnova liturgie po koncile nie je zlomom, ale kontinuitou s predkoncilovou liturgiou!

Môže nás prílišné uvoľňovanie liturgie odviesť od podstaty slávenia svätej omše?

Veľa nedostatkov v liturgii svätej omše je spôsobených tým, že kňazi robia experimenty v snahe o modernosť. Namiesto takýchto experimentov je potrebné viac vysvetľovať význam liturgických znamení, aby boli ľuďom blízke. To si však vyžaduje námahu a štúdium a toto je niekedy cudzie tak kňazom, ako aj veriacim.

Žijeme v dobe, keď aj na Slovensku budú počty veriacich ubúdať. Sú debaty o budúcnosti liturgie naozaj podstatným bodom pri výzvach, ktoré čakajú kresťanstvo v najbližších desaťročiach?

Vyprázdňovanie kostolov je javom postupujúcej sekularizácie. Tento problém sa nedá riešiť jednoduchým módnym prispôbovaním sa vkusu niektorých ľudí. Možno povedať, že podstatným problémom kresťanstva na Slovensku je priam nezáujem o prehlbovanie svojho kresťanského povedomia a kresťanskej náuky.

Počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí veľmi pokročil, ale v náboženskej oblasti zostávame na úrovni prvoprijímajúcich detí a neraz ju niektorí už ani nemajú. Toto sa nedá riešiť len nejakou jednoduchou otázkou, ani len liturgickou

praxou, ale skôr tým, že sa vedome a svedomite usilujeme prehľbiť svojej náboženskej vzdelanie.

Ako nastoliť mier medzi tradicionalistami a zástancami pokoncilovej liturgie?

Už bolo povedané, že tu ide o dva obrady západnej liturgie. Pri dodržiavaní pravidiel nemôže byť žiadny neporiadok. V Cirkvi je dosť priestoru na rôzne a legitímne názory. Namiesto zjednodušených riešení je potrebné, aby sa kňazi aj veriaci usilovali o prehlbovanie praktizovania svojej viery, a nielen v oblasti liturgie, ale v celom svojom osobnom živote. To znamená svoju vieru poznať a podľa nej žiť. Pre kňazov to znamená napomáhať vzdelávanie a túto prax vo vernosti Cirkvi pod vedením biskupov. Pre veriacich to znamená žiadať, aby táto náboženská formácia bola dostupná vo farnostiach, v Cirkvi.

Ak žijeme z liturgie, potom neostávajme pri „ritualizme“. Postačí variabilita súčasnej liturgie, ktorá je naozaj bohatá. Nepotrebujeme ani progresívne, ani konzervatívne extravagancie. Naopak, pri slávení každodennej liturgie sa celý život stáva stretávaním sa s Kristom v Eucharistii a pokračuje v bratoch a sestrách.

Celý rozhovor si môžete prečítať na www.nm.sk.

*Kňaz fokolarín **Gabriel Ragan** bol vicerektorom v Kňazskom seminári v Košiciach a prodekanom pre výchovu a vzdelanie na Teologickej fakulte KU v Ružomberku. Je členom diecéznej a celoslovenskej Komisie pre liturgiu a v roku 2000 stál pri založení Liturgického inštitútu Jána Jaloveckého v Košiciach. V novembri 2020 oslávil 70 rokov.*

Helena Siváková

Nespočetné množstvo príbehov lásky k blížnemu

Písať o Irenke chce veľkú dávku odvahy. Stretnutie s charizmou jednoty ju „poznačilo“ na celý život. Každý jej bol bratom. Nerozlišovala farbu pleti ani náboženskú príslušnosť. Vo všetkých sa snažila vidieť Ježiša a slúžiť mu. Odkiaľ brala motiváciu na službu blížnym? Božia milosť ju zachytila ešte v mladosti, keď sa ako vysokoškolačka medicíny v Košiciach zúčastňovala na mládežníckych svätých omšiach v Kostole Kráľovnej pokoja. Tam spoznala kaplána Bartolomeja Urbanca, ktorý ju duchovne viedol. Neskôr vďaka formácii v Hnutí folokláre našla svoje miesto ako volontárka. Jej slovom života bola veta z evanjelia: „Pre slabých som sa stal slabým, aby som získal slabých. Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých“ (1 Kor 9, 22).

Ako obvodná lekárka liečila rôzne ochorenia či vybavovala odborné vyšetrenia. Mnohí ju vyhľadávali pre jej pozornosť a starostlivosť obetavej lekárky. Trpezlivo a s pokorou jej vlastnou ľudí vypočula a hľadala spôsob, ako riešiť ich neraz ťažkú situáciu. Pomáhala materiálne, finančne, hľadala zamestnanie. Niektorým stačila jej rada, aby sa ich situácia zmenila. Neraz jej na dvere zazvonili ľudia z rómskej komunity. Neodišli naprázdno. Na každého mala čas. Vždy sa snažila pomôcť.

Jedna bezdetná vdova s veľkou úctou spomína na situáciu pred dvadsiatich rokov, keď odchádzala do dôchodku. Irenka bola jediný človek, ktorý sa zaujímal o to, či z dôchodku vyžije. Nikto z jej rodi-

ny sa o to nestaral. Zdalo by sa, že je to len malá skúsenosť, ale v jej očiach to bol veľký a konkrétny skutok lásky, na ktorý, ako povedala, nezabudne do konca života. Ďalšia pani spomína, že k nej Irenka niekedy zašla len tak, aby nebola sama. Veľmi ju to potešilo a dojalo, že si pri svojich povinnostiach našla čas na osamelú ženu. Tých príbehov lásky k blížnemu, ktoré písal Boh prostredníctvom Irenky, je nespočetné množstvo.

Do tajomstiev spirituality jednoty zasvätila ľudí pri pravidelných mesačných stretnutiach a dala im poznávať jej zakladateľku Chiaru Lubichovú, ktorá sa pre ňu stala duchovnou matkou. Formovala ich predovšetkým Slovom života, ale aj svojimi duchovnými skúsenosťami zo života podľa Božieho slova.

Jej kresťanská osobnosť sa prejavila aj v oblasti charity. Kňaz Jozef Gnip o nej povedal: „Irena Farkašová bola žena, ktorá hrdinsky znášala ťažkosti svojho života ako manželka, matka, lekárka, moderátorka Hnutia folokláre, ako sociálna pracovníčka vo farnosti v oblasti charity.“ Detailne poznala chudobu a nedostatok jednotlivých farníkov a obyvateľov, aj ich meniace sa životné podmienky. Farnosť organizovala vo Veľkonočnom aj vo Vianočnom období finančné zbierky. Tieto financie sa potom podľa potreby rozdeľovali. Zoznam ľudí bol schválený aj Mestským úradom v Trebišove, aby sa na nikoho nezabudlo. Zvyčajne išlo o približne päťdesiat klientov v núdzi. Podobne sa konali potravinové zbierky v miestnych obchodných reťazcoch. Pred

Každý jej bol bratom. Nerozlišovala farbu pleti ani náboženskú príslušnosť.

Vianocami a Veľkou nocou sa nzbieralo až okolo jednej tony potravín. Distribúcia bola záležitosťou Irenky, ktorá sa tejto úlohy zakaždým veľmi ochotne ujala. Rozvážala potraviny na vlastnom aute. Záležalo jej na tom, aby sa pomoc dostala na správnu adresu: k nezamestnaným, chorým, starým, ľuďom v núdzi a sociálne odkázaným, o ktorých mala dokonalý prehľad. Išlo o desiatky rodín i jednotlivcov, ktorým doniesla pomoc až domov.

V roku 1985 jej diagnostikovali rakovinu. Podstúpila operáciu a chemoterapiu. Na tridsaťpäť rokov bola vyliečená, kontroly to potvrdili.

V roku 2018 sa však ukázali nové zdravotné problémy. Po operácii sa s ťažkou diagnózou opäť ocitla na onkológii. Bolo to, ako spomína, veľké prekvapenie, ktorému dala meno opustený Ježiš. Prilnula k tej-

to novej Božej vôli a povedala Bohu svoje „áno“. Veľkou oporou bola pre ňu vlastná rodina, ale aj tá z Máriinho diela. Boli to okamihy tmy, ale aj dôvery v lásku nebeského Otca. „Všetko mu darujem, aby on, Zmŕtvychvstalý, bol živý medzi nami. Som vďačná za Chiarinu charizmu, za podporu všetkých. Cítim ju. Pomáha mi žiť okamih za okamihom. Na tejto ceste nie som sama.“

Manžel Michal dodáva, že ešte aj vo svojej ťažkej situácii myslela na blížneho. Kým ešte vládala chodiť po oddelení, povzbudzovala pacientov a dodávala im nádej. Jej stav sa však neskôr začal zhoršovať a obklopená láskou rodiny 8. októbra 2020 odišla do náručia nebeského Otca. Jej odchodom do večnosti stratila jej rodina, farnosť, ako aj spoločenstvo obetavú dušu. Irenka však žije ďalej v našich spomienkach a skutkoch.

Irena Farkašová pochádzala zo Stropkova-Bokše. Narodila sa 10. marca 1949, bola piatou z deviatich detí. Vyštudovala Lekársku fakultu v Košiciach. Počas štúdií, v roku 1971, sa vydala do Trebišova, kde žila a pracovala celý svoj život. Svoje vedomosti v oblasti medicíny si rozšírila tromi atestáciami, ktoré zvládla popri troch malých deťoch. Robila aj školiteľku pre všeobecné lekárstvo.

Erika Murínová

Pracovné listy sme vydávali ako pizzu cez okienko

„Nechceli sme stratiť ani jedného žiaka,“ taký bol cieľ riaditeľky rómskej školy Aleny Davidovej, keď im pandémie zatvorila školu a prešli na dištančnú výučbu.

Príbeh rómskej školy v Kecerovciach je príkladom „success story“, za ktorým stojí obrovské úsilie mladej riaditeľky, ktorá si vybudovala osobný prístup nielen ku každému žiakovi, ale aj obyvateľovi rómskej komunity. Vďaka nasadeniu jej samotnej a tiež jej kolegov sa im v hrozných podmienkach na online výučbu podarilo takmer každého žiaka udržať pri vyučovaní. Z prieskumu, ktorý vypracovali pre riaditeľku jej učiteľia, z celkového počtu 400 žiakov druhého stupňa len asi dvanásť detí nespolupracuje na online výučbe. „To boli tie najťažšie prípady, kde nemajú ani počítač, ani telefón, tam pracujú školskí asistenti,“ vysvetlila Davidová.

Do koordinácie života žiakov tiež zapojili starostov, sociálnych pracovníkov, lekárku, aj policajtov. Pozitívne prípady ochorenia Covidu-19, ktoré sa objavia v rómskej rodine, hneď hlási. „Chránime si celú komunitu. To, čo sme sa tu päť rokov snažili budovať – súdržnú komunitu, nám pandémie koronavírusu posilnila. Som im za to veľmi vďačná,“ pochvaluje si komunitnú spoluprácu Davidová.

Bez techniky

Počas dvoch vln pandémie zostali desiatky tisíc detí na Slovensku odkázané na výučbu cez internet. Rodičia museli zo dňa na deň vyriešiť techniku a domácnosť prispôbiť potrebám detí, mnohí z nich sa stali denno-dennými tútormi svojich potomkov.

Zatiaľ čo v štandardnej rodine rodičia naháňali deti k povinnostiam, v Kecerovciach musia naháňať aj rodičov, aby pripojili svoje deti na online hodiny. „Je to prostredie, kde vzdelanie nie je kľúčová hodnota,“ hovorí riaditeľka. Učiteľia museli vyvinúť extra úsilie, aby žiakom odovzdali vedomosti – pripraviť žiakov, že im bude učiteľ v konkrétnej hodine volať, naučiť ich, aby mali pripravené písacie potreby aj učebnice. „Predstavte si jeden telefón v rodine a trom až štyrom deťom volá pani učiteľka so zadaniami,“ opisuje Davidová.

Tamojší pedagógovia využívajú všetky spôsoby kontaktu. „Máme messengerové, zoom, aj telefonické skupiny a tam, kde nejde technika, komunikujeme cez asistentov,“ vysvetľuje prácu Davidová.

Počas prvej vlny pandémie, keď už mali svoj systém zabehnutý, sa stalo, že žiaci zrazu začali prichádzať po úlohy osobne. „Zistili sme, že nemali zaplatený internet a hanbili sa to povedať,“ vysvetlila. Podľa nej bolo tiež potrebné neustále učiť deti slušnej komunikácii.

„Učili sa komunikovať, písať mail, požiadať o pomoc. Teraz boli nútení vyhľadávať informácie, listovať v učebnici. Museli pracovať so zdrojmi.“

Triedny učiteľ

Kľúčový v logistike kontaktov žiakov so školou sa podľa slov Davidovej stal triedny učiteľ. Ten totiž konzultuje so žiakom všetky

Zatiaľ čo v štandardnej rodine rodičia naháňali deti k povinnostiam, v Kecerovciach musia naháňať aj rodičov, aby pripojili svoje deti na online hodiny.

predmety, má vypracované úlohy od kolegov a je koordinátorom pre všetky predmety. „Ak má v rodine telefón len otec a ten prichádza domov večer, nie je možné, aby mu každý učiteľ predmetu volal,“ vysvetlila ich systém Davidová. Triedny najlepšie pozná svojich žiakov aj ich rodinu.

Aj v komunikácii s rodinou došlo podľa riaditeľky k posunu k lepšiemu. Predtým mnoho ráz na rodičovské stretnutia ani nechodili. „Online vyučovanie v tomto paradoxne pomohlo a máme aj veľmi dobrú dochádzku na prvom stupni. Rodičia ich viac posielajú, lebo vedia, čo všetko škola robí pre ich deti.“

Začiatkom novembra si škola dala za cieľ pripojiť čo najviac žiakov a zlepšiť aj ich počítačovú gramotnosť. Najlepší žiaci školy, ktorí vedú školskú radu, v tejto snahe pomohli. „Urobili si poradú, ako

si vedia pomôcť medzi sebou. Ostatným ukázali, ako sa inštaluje Zoom,“ uviedla riaditeľka.

Nácvik

Na systém manažmentu hodný korporácie sa vedenie školy pripravovalo celý september. Pre rýchlo meniacu sa epidemiologickú situáciu sa každý záver týždňa pedagógovia „lúčili“ so žiakmi spôsobom, že sa možno tak skoro nestretnú. „Mali sme už vopred nachystané pracovné listy na nasledujúce tri týždne aj s pokynmi, ako pracovať. Príprava na scenár zatvorenia bola pre nás kľúčová,“ opísala neistotu pred lockdownom Alena Davidová.

Rómske deti drilovali, ako sa budú správať. „Celý september sme si robili databázu žiakov a aká bude s nimi možnosť komunikácie, dokonca aj plán B, keď rodina v osade minie dáta na online pripojenie, v ktorej skupine bude žiak pracovať.“

K jarnému scenáru sa vrátiť nechcú

Prvá vlna pandémie bola pre učiteľov z Keceroviec ťažkou skúškou, ale aj skvelou prípravou na tieto časy. Keďže rómske rodiny neboli technicky pripravené zvládnuť vyučovanie doma, všetko si práce zabezpečili samotní pedagógovia. Pracovné listy rozdávali sami alebo cez komunitných pracovníkov, a vypracované ich následne žiaci vhadzovali do schránky v škole.

„Otvorili sme aj výdajné okienko úloh, tri dni v týždni, presne ako v jedálni. Ďalšie dva dni v týždni učiteľia triedili vypracované úlohy po triedach, odovzdali triednym, tí ich opravili a poslali spätnú väzbu žiakom, telefonovali a písali správy, ako si každý žiak počína,“ popísala logistiku Davidová a dodala, že toto by už zažiť nechceli.

Christian Heitmann

Kňaz na Ukrajine: Na nástenkách kostolov visia fotografie padlých

Bol rektorom košického kňazského seminára a neskôr dekanom Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku.

Mal po sedemdesiatke a po plodnej akademickej kariére, vo veku, keď sa kňazi bežne už odoberajú do dôchodku, prijal výzvu ísť slúžiť ako farár na Ukrajinu.

V Storožnici pôsobí už piaty rok.

S profesorom Antonom Konečným sme sa rozprávali o situácii na Zakarpatí, o tom, ako vojna poznačila Ukrajinu, ale aj o ekumenických výzvach tohto regiónu.

Na Ukrajinu pôsobíte už päť rokov. Pravidelne ste tam však chodili už od roku 2012...

Áno, v roku 2011 som prestal byť dekanom, ale ešte som učil. Vtedajší zodpovední za Hnutie folkoláre ma poprosili ísť pomáhať na Ukrajinu. A ja som bol veľmi rád, že niekto odo mňa niečo chce, tak som tam začal rád chodiť – Zakarpacie, Lvov, Kijev...

Samozrejme, musel som sa predstaviť aj katolíckemu biskupovi v Mukačeve, aby nežil v tom, že mu niekto robí nejakú partizánsku činnosť. On chodieval na naše stretnutia rád aj osobne, tak sme sa spoznali a koncom roka 2015 ma poprosil, či by som neprišiel do tamojšej slovenskej farnosti aspoň na pol roka. Dnes je z toho už piaty rok.

Chce to odvahu v dôchodkovom veku, keď sa mnohí kňazi už odoberajú na odpočinok, úplne zmeniť prostredie a vydať sa na misiu. Slovenská komunita na Zakarpatí je pomerne malá, pod-

ľa posledného sčítania obyvateľstva tam žilo dokopy asi 5600 Slovákov. Cíti dnes táto komunita príslušnosť k Slovákom?

Treba to vidieť očami niekoho zo Zakarpattia. My katolíci sme tam v opačnej situácii ako na Slovensku. Podobne ako u nás sú pravoslávni, na Zakarpatí sú katolíci. Tam sme minorita, dedina, v ktorej pôsobím, má možno štyri- až päťtisíc obyvateľov, slovenská rímskokatolícka farnosť má asi 200 členov. Na tamojšie pomery to však nie je malá farnosť. Na Zakarpatí je dodnes dosť veľa slovenských komunít, pretože za bývalých režimov, napríklad za Rakúsko-Uhorska, sme boli jeden štát. Žili tam Rusíni, Maďari a Slováci. Ukrajinci, ani pravoslávni tam vtedy ešte ani neboli. Za socializmu sa to poriadne zmenilo. Stálo by to za serióznu štúdiu, ako sa pod vplyvom vonkajších udalostí mohlo takto zmeniť národnostné a náboženské zloženie miestneho obyvateľstva.

Dnes je tu veľa Ukrajincov a najpočetnejšia je Pravoslávna cirkev, dokonca moskovská. Gréckokatolíkov tu je tiež veľa, ale kedysi tu početnejší boli len grécko- a rímskokatolíci i protestanti, podobne ako na východnom Slovensku.

Pritom je pozoruhodné, že identifikácia obyvateľstva sa zmenila. Rusíni dlho kolísali v tom, či sú vlastný národ, alebo nie, a na Zakarpatí sa silnejšie než na Slovensku presadila ich identifikácia ako súčasť ukrajinského národa.

Na Ukrajinu je aj známy jav, že počas sovietskej éry tam prišlo mnoho Rusov, a aj na Zakarpatí dnes žijú Rusi, ktorí tu kedysi nežili. Prišli najmä ako vojaci – z Ruska a východnej Ukrajiny. Takže časť obyvateľstva sa aj prisťahovala. Karpatskí Rusíni sú národnostne zaujímavý jav. No myslím, že ide o dve národnostné identity, vše-

Spoločensky sa s vojnou vyrovnáť nedá. To sa dá len strpieť, čakať a mať nádej.

obecne skôr málo vyhranené, iba u niektorých jednotlivcov silne. Obdivuhodná je však tá veľká tolerancia, na Zakarpatí sa dá hovoriť aj po rusky. Rád tam chodím aj na koncerty, je tu filharmónia a pred sviatkami sa s rovnakým nadšením spievajú ruské, ukrajinské aj maďarské a inojazyčné piesne.

Následkom vojny sme na Ukrajine videli pokles HDP, lebo vojna zasiahla priemysel v Donbase. Začína sa z toho Ukrajina spamätávať?

Ako laik nevidím zbedačovanie za posledných päť rokov, skôr naopak. Napríklad cesty sú oveľa lepšie, než boli pred piatimi rokmi. No môj názor je, že celá odpoveď je v protikorupčných opatreniach.

Aj na Slovensku vidíme, akým problémom je korupcia a aké problémy spôsobuje. Korupcia je hlboko zakorenená a na Ukrajine sa hovorí, že tam je inštitucionalizovaná. Samozrejme, boj proti korupcii potom ide ťažšie. Pritom to je bohatá zem, ľudia sa narobia – pracujú v dvoch alebo troch zamestnaniach.

Keby sa jeden človek na Slovensku alebo na Západe narobil toľko, čo môj sused v Storožnici, tak by za krátky čas nadobudol vlastný dom aj auto.

Moja skúsenosť z Ukrajiny v posledných rokoch je, že vojna je prítomná všade. Či už v Kyjeve, v Lvove, ale aj v menších mestách vidieť vojakov a plagáty na podporu armády...

Aj v kostoloch. Na nástenkách pri vchode alebo v predsieni bývajú fotografie padlých.

Ľudia rozdávali mašličky vo farbách ukrajinskej vlajky... Zakarpacie je pritom tak ďaleko od Donbasu. Aj tam ľudí trápi vojna?

Jasné, že trápi. Chlapci sa obávajú. Keď je niekde nejaký pohreb,

celé Zakarpacie o tom vie, to je ako na východnom Slovensku. To sa rozšíri, keď niekto padne. A žijú tam aj invalidi, tragédia je stále prítomná.

Majú ľudia ešte ochotu bojovať ďalej?

Nemajú, je to neprirodená vec, antropologicky aj kresťansky. Preto nikto nemôže mať pre to pochopenie. Ale je to nutnosť. Obyčajní ľudia povedia, že „veľké levy sa bijú v cudzej záhrade“, a musia s tým žiť.

Existuje ešte optimizmus, že vojna jedného dňa skončí?

Ja si myslím, že nádej umiera posledná a každý ju tam kdesi má. Spoločensky sa s vojnou vyrovnávať nedá. To sa dá strpieť, čakať a mať nádej. To by ani nebolo zdravé, keby sme sa s tým vyrovnali. Vždy prídu nové vojny, ale každá z nich je neprirodená a biedna.

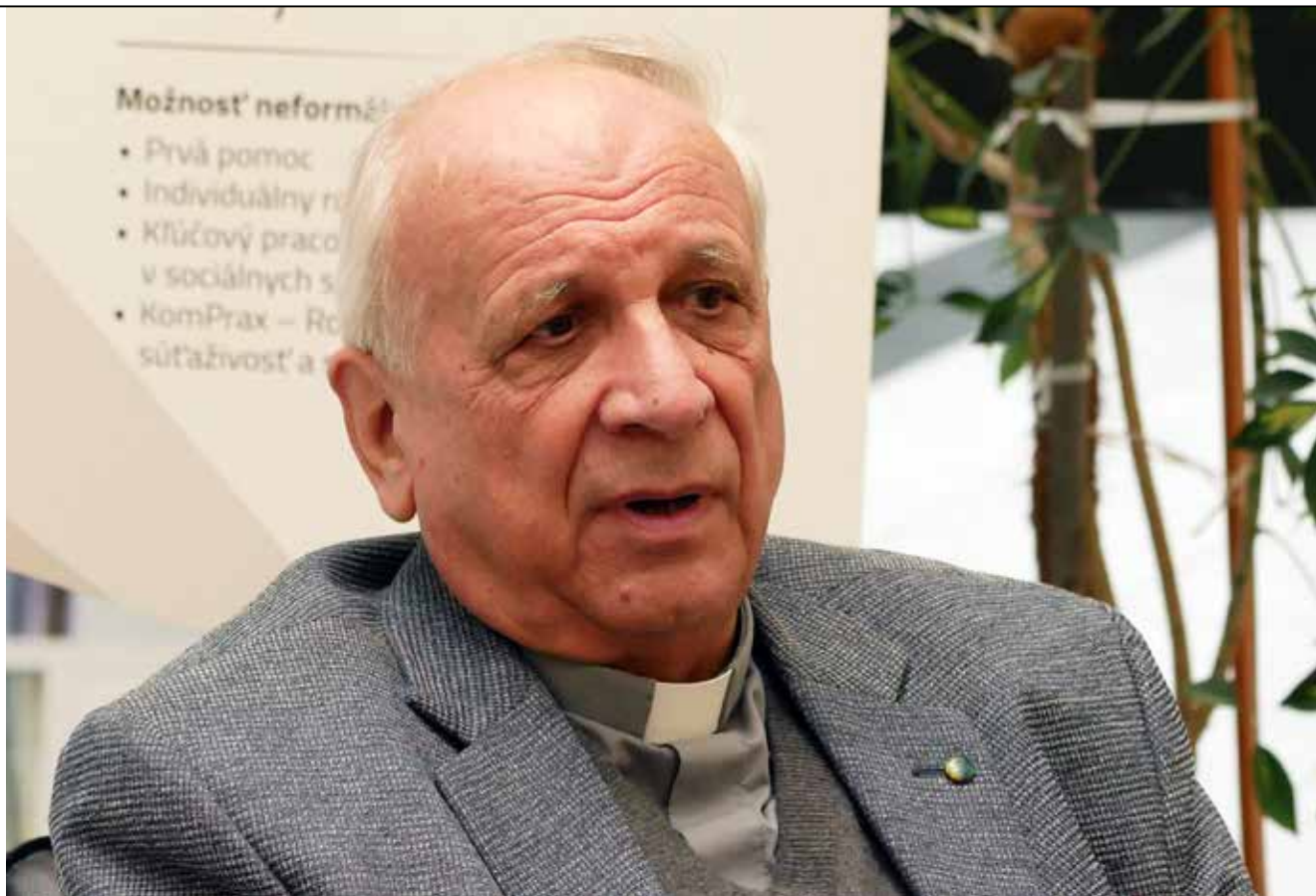
Jeden z kontroverzných návrhov na ukončenie vojny na Donbase by počítal s autonómiou pre Donbas. V deväťdesiatych rokoch sa aj na Zakarpatí niektorí domáhali autonómie, no Kyjev im ju vtedy nechcel dať, a celá otázka utíchla. Želajú si ľudia na Zakarpatí dnes ešte autonómiu?

Ja som medzi bežnými ľuďmi nič také nezačul.

Ako si ľudia spomínajú na minulosť? Známy vtíp hovorí o človeku, ktorý sa narodil v Rakúsko-Uhorsku, do školy chodil v Československu, oženil sa v Maďarsku a zomrel v Sovietskom zväze, a pritom nikdy neopustil Užhorod. Majú ľudia ešte nejaké spomienky na to československé obdobie?

Jasné, majú, ale je to také teoretické. Ja som tohto roku v Storožnici slávil s farnosťou 30 rokov od vrátenia kostola, ktorý bol počas

Komunizmus na Ukrajine urobil oveľa viac škôd a urobil ľudí apatickými.

socializmu zhabaný a bol v ňom zriadený sklad. Veľmi ma to obohatilo, dozvedel som sa svedectvá od starších ľudí a zistil som, že komunizmus tam bol nepomerne tvrdší. To sa nedá porovnať. Urobil tam oveľa viac škôd a urobil ľudí apatickými – na štýl: „Zobrali nám to, čo s tým narobíme?“ O reštitúcii sa tam vôbec nehovorí.

Chýba povedomie spravodlivosti, že čo sa ukradlo, má sa vrátiť. Aj na Slovensku s tým máme trochu problémy. Stále sa hovorí o tom, že štát platí cirkvi, ale že štát cirkvi vzal, z čoho žila, a teraz jej len vypláca malú almužnu, sa už nehovorí. Štát neplatí cirkvi, on jej z toho, čo ukradol, dáva malý milodar, aby cirkev žila ďalej. Keby jej tie majetky nebol býval ukradol, tak by z nich žila dodnes a nebol by problém.

Aj u nás to vidím ako nedostatočné chápanie prirodzeného práva. Lebo *lex naturale* je, že čo sa

ukradlo, má sa vrátiť. Na Ukrajine to je ešte ťažšie v tom, že štát cirkvám nedáva nič. Ani len ten minimálny plat od štátu neexistuje.

Najmä na Haliči vidíme, že socializmus spôsobil veľa problémov a, žiaľ, aj rozdelenie cirkví, pretože pri reštitúcii kostolov ich nevrátili pôvodným vlastníkom, ale ich podľa plánu KGB z konca osemdesiatych rokov prerozdělili. To viedlo k tomu, že pravoslávni dostali kostoly gréckokatolíkov a tí zas dostali rímskokatolícke kostoly.

Áno, cirkvi to dnes musia prekonávať a neprekonáva sa to ľahko. Sú kostoly, ktoré vždy boli latinské, to je evidentné aj architektonicky, a dnes sú byzantské. Nad toto sa z oboch strán povzniesť je veľká výzva, aby sme sa vo vzťahoch dostali ďalej, nad to materiálne.

Tie poklady, ktoré nám dáva evanjelium, Cirkev a jej Tradícia,

Problematika rozdelenia pravoslávnej cirkvi je bolesťou kresťanstva, a teda i naša.

sú také, že materiálne veci by mali byť na druhom mieste a mali by sme sa sami vedieť s tým vyrovnávať. Boh mení zlé na dobré. Aj smrť vedel Boh vymyslieť tak, aby z nej bol nástroj života. Prilnúť ku Kristovi znamená praktizovať zákony lásky, ktorými sa to deje.

Aké sú dnes na Ukrajine vzťahy medzi náboženskými komunitami? Je tam cítiť napätie?

Otázka je postavená staticky a život je dynamický. Je to všetko v pohybe. Povedal by som, že je to zápas. Aby sme zvíťazili nad tým, že kostol nebol daný nám, rímskokatolíkom, ale bol daný gréckokatolíkom, a napriek tomu sa máme radi a nie sme nepriatelia, napriek tomu hľadáme spôsob, ako budeme spolu pracovať a ako pôjdeme ďalej. To je výzva a je to v pohybe. Nie je to automatické, ale je to na ceste, aj keď to ešte nie je tak.

Mali sme komunitné stretnutie Hnutia fokoláre, takzvané maria-poli, v Lvove, jeden rok sme boli u rímskeho a druhý rok u gréckokatolíckeho arcibiskupa. Na stretnutí boli katolíci aj pravoslávni; hnutie tu má skutočne zjednocujúcu funkciu.

Veľmi dobre som si uvedomoval to, čo ste spomínali ohľadom reštitúcie majetkov. Usiloval som sa ten proces napomôcť, no nie je to ľahké. Podobné to je aj na Slovensku s Pravoslávnu cirkvou, ktorá bola dosadená za socializmu. Pritom myslím na vynikajúci precedens zo Slovenska z rokov 1990 – 1993, keď štát, Gréckokatolícka a Pravoslávna cirkev zvládli nápravu krivdy z roku 1950 po právnej a ekonomickej stránke. Verme však tomu, že i na Ukrajine bude pomaly víťaziť evanjeliové bratstvo.

Na Ukrajine sme videli veľa pohybu v Pravoslávnej cirkvi, vznikla vlastná Ukrajinská pra-

voslávna cirkev. Dovtedy boli na Ukrajine tri hlavné pravoslávne cirkvi, z toho jedna moskovská, a dnes zostali dve veľké...

Nedá sa to tak presne povedať, no pribudla jedna pravoslávna a veríme, že postupne pojme všetkých pravoslávnych na Ukrajine.

Tá nová je však zjednotením Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi Kyjevského patriarchátu a Ukrajinskej autokefálnej pravoslávnej cirkvi...

Áno, ale nemyslím si, že všetky farnosti bez zvyšku tam prešli. Je to v dynamike, môže to byť väčšina, ale nie všetky. No je pravda, že to ide týmto smerom.

Vznik Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi vniesol rozkol do svetového pravoslávnia. Moskva jej existenciu odmieta, zatiaľ čo Konštantínopol ju podporuje, čo viedlo k sporu medzi Moskvou a Konštantínopolom. V iných častiach Ukrajiny často ľudia chodia do najbližšieho pravoslávneho kostola, ak vôbec, a nezaujímajú sa o to, akému patriarchátu náležia. Majú ľudia na Zakarpatí jasnú identifikáciu, ku komu sa hlásia?

Minule som viezol stopára a pýtal som sa ho, akej je viery. Bol pravoslávny. Spýtal som sa ho, z akého je patriarchátu, a on sa spýtal, čo je patriarchát. Taký bežný mládenec často vôbec nevie, čo je patriarchát. No popri tom poslednom vývoji si to ľudia stále viacej uvedomujú, začínajú sa pýtať.

Pre naše myslenie na Slovensku je to veľmi vzdialená problematika. Katolicizmus sa vysporiadal s investíúrou veľmi dávno a my sme od štátu dostatočne oddelení. Keď je voľba biskupov alebo pápeža, tak nikto do toho nezasahuje, ani nič o tom nevie.

Organizácia pravoslávnych cirkví je však národná a štátna. Keď bolo pokrstenie Kyjevskej Rusi, to bol jeden štátny útvar. Dnes to je niekoľko štátnych útvarov a niekoľko národov.

Ukrajinci, samozrejme, majú nárok na vlastnú národnú cirkev, tak ako aj Rusi. Čo je pre cirkev sto, dvesto alebo tristo rokov? Ale pre štát to je veľmi veľa. Keby pravoslávne cirkvi neboli spojené so štátom, tak by to nebol taký veľký problém.

Problematika rozdelenia pravoslávnej cirkvi je bolesťou kresťanstva, a teda i naša. Keď to sledujem, tak ďakujem Bohu, že v Rímskej cirkvi sme investíúru prekonali. Napojenie cirkví na politiku a štát je v pravoslávnom svete tesné, a preto trpíme rozdelením.

Celý rozhovor si môžete prečítať na www.nm.sk.

*Kňaz – fokolarín **Anton Konečný** bol prvým rektorom obnoveného kňazského seminára v Košiciach a prvým dekanom novovzniknutej Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Bol členom Liturgickej komisie a vedúcim jej Hudobnej sekcie, cirkevným sudcom. V roku 1994 spoluzakladal Ekumenické spoločenstvo cirkví a náboženských spoločností v Košiciach. Od roku 2016 pôsobí ako farár v slovenskej farnosti v Storožnici pri Užhorode v biskupstve Mukačevo.*

Narodný týždeň manželstva & našimi knihami

Drobná knižočka, ktorá môže priniesť alebo začať prinášať svetlo medzi mnohých manželov, do mnohých rodín, ale môže pomôcť aj snúbencom viac sa spoznať a rásť vo vzájomnej láske.

Priblížiť sexualitu a Eucharistiu by sa v prvej chvíli mohlo javiť ako nedostatok rešpektu, alebo aspoň zveličenie. Môže však tiež ukrývať nielen tajomstvo Božej lásky, ale aj tajomstvo lásky. Boh ju ukryl v našom tele, ktoré stvoril, aby ho predurčil na zmŕtvychvstanie.

Kniha je ovocím dlhodobej skúsenosti autora s párami v ťažkostiach. Ak má vzťah dobre fungovať, potrebuje starostlivosť. Ako rozpoznať a zmeniť správanie, ktoré nám bráni plne prijať druhého? Napriek bolestivým okamihom každý pár v ťažkostiach sa môže opäť zrodiť.

Objednajte vo vašom obľúbenom e-shope za výhodné ceny!

www.obchod.nm.sk

Oceán na stole

Objavte novú kolekciu
keramiky na každodenné
použitie!

in-vivo

Samé pekné veci na
www.eshop.invivo.sk